

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Інститут (факультет) Навчально-науковий інститут економіки і управління
Кафедра економіки праці та менеджменту

«До захисту в ЕК»

«До захисту допущено»

Директор інституту (декан факультету)

Завідувач кафедри

_____ Шеремет О.О.
(підпис) (прізвище та ініціали)

_____ Березянюк Т.В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

«__» _____ 2020 р.

«__» _____ 2020 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА

зі спеціальності _____ 073 «Менеджмент» _____
(код та спеціальності)
освітньо-професійної програми «Менеджмент» _____
на тему: «Управління ризиками на підприємстві» _____

Виконав: здобувач 4 курсу, групи 7а

Терещенко Карина Сергіївна
(прізвище та ініціали)

Керівник: к. ф.-м.н. доцент Лисенко Олена Анатоліївна
(прізвище та ініціали)

(підпис)

Рецензент _____
(прізвище та ініціали)

(підпис)

Засвідчую, що в цій кваліфікаційній
роботі немає запозичень із праць
інших авторів без відповідних
посилань.

Здобувач _____
(підпис)

Київ – 2020 р.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Інститут (факультет) Навчально-науковий інститут Економіки і Управління
Кафедра Економіки праці та менеджменту

Освітній ступінь «Бакалавр»

Спеціальність 073 «Менеджмент»

Освітньо-професійна програма «Менеджмент»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри Т. В. Березянюк

“10” лютого 2020 року

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА

Терещенко Карина Сергіївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Управління ризиками на підприємстві

керівник роботи Лисенко О.А., к. ф.-м. н., доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом закладу вищої освіти від “10” лютого 2020 року

2. Строк подання здобувачем роботи 05 червня 2020р.

3. Вихідні дані до роботи законодавчі та нормативні акти, аналітичні та статистичні матеріали стосовно теми проекту, бухгалтерська, статистична звітність ДП «Златодар»

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)

Розділ 1. Теоретичні та методичні засади управління ризиками на підприємстві

Розділ 2. Дослідження діяльності ДП «Златодар» та управління ризиками на підприємстві

Розділ 3. Удосконалення системи управління ризиками на ДП «Златодар»

5. Перелік графічного матеріалу

Результати дослідження знайшли відображення в 5 рисунках та 7 таблицях ілюстративного матеріалу

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада	Підпис, дата
--------	------------------------------	--------------

	консультанта	завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 10 лютого 2020 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломного проекту (роботи)	Строк виконання етапів проекту (роботи)	Примітка
1	Збір та вивчення джерел інформації для написання кваліфікаційної роботи. Складання бібліографії наукових джерел.	10.03.2020 р.	
2	Розроблення та затвердження плану роботи керівником кваліфікаційної роботи і керівником проектної групи	16.03.2020 р.	
3	Робота над вступом до кваліфікаційної роботи	20.03.2020 р.	
4	Підготовка першого розділу, висновків до нього та подання його керівнику	10.04.2020 р.	
5	Підготовка другого розділу, висновків до нього та подання його керівнику	10.05.2020 р.	
6	Підготовка третього розділу, висновків до нього та подання його керівнику	20.05.2020 р.	
7	Підготовка висновків до роботи та подання його керівнику	22.05.2020 р.	
8	Доопрацювання роботи з урахуванням зауважень керівника	24.05.2020 р.	
9	Остаточне оформлення роботи. Формування проекту доповіді, ілюстративного матеріалу. Погодження з керівником кваліфікаційної роботи	26.05.2020 р.	
10	Подання завершеної роботи на розгляд комісії з попереднього захисту	28.05.2020 р.	
11	Подання завершеної роботи на розгляд завідувачу кафедри та подача електронного варіанту роботи для перевірки на плагіат	05.06.2020 р.	
12	Захист кваліфікаційної роботи	Згідно графіку захисту	

Здобувач _____
(підпис)

Керівник роботи _____
(підпис)

Терещенко К.С.
(прізвище та ініціали)

Лисенко О.А.
(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

У бакалаврській роботі розглянуто й узагальнено існуючі теоретичні й методичні засади управління ризиками на підприємстві та вивчено методи до системи управління ризиками. В ході роботи досліджено методи аналізу і оцінки ризиків підприємства, а також розроблено напрями посилення управління ризиками підприємства внаслідок наймання ризик-менеджерів. В роботі визначено сутність ризиків, їх класифікація, аналіз та оцінки ризиків, розглянуто фінансово-економічні показники підприємства, оцінено рівень ризиків та їх рівень впливу на діяльність підприємства.

На основі узагальнення результатів дослідження рівня ризиків суб'єкта господарювання, розроблено пропозиції щодо удосконалення управління ризиками на ДП «Златодар», зокрема, обґрунтовано ефективність і доцільність наймання ризик-менеджерів.

Випускна робота викладена на 90 сторінках, містить 7 таблиць та 5 рисунків.

Ключові слова: **РИЗИК, УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ, ЙМОВІРНІСТЬ, АНАЛІЗ, ОЦІНКА, РИЗИК-МЕНЕДЖЕР**

ANNOTATION

In the bachelor's work the existing theoretical and methodical bases of risk management at the enterprise are considered and generalized, and methods to system of risk management are studied. In the course of work the methods of the analysis of risks of the enterprise are investigated, and also directions of strengthening of management of risks of the enterprise owing to hiring of risk managers are developed. The essence of risks, their classification, analysis and assessment of risks are defined in the work as well as financial and economic indicators of the enterprise are considered, and the level of risks and their level of influence on activity of the enterprise is estimated.

Based on the generalization of the results of the risk level study of the business entity, proposals for improving risk management at "Zlatodar" have been

developed, in particular, the efficiency and expediency of hiring risk managers are substantiated, and its impact on key performance indicators is determined.

The final work is set out on 90 pages, contains 7 tables and 5 figures.

Keywords: **RISK, RISK MANAGEMENT, PROBABILITY, RISK MANAGER, ANALYSING, ASSESMENT**

ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	9
1.1. Сутність ризиків та їх класифікація на підприємствах.....	9
1.2. Теоретичні основи аналізу і оцінки ризиків.....	17
1.3. Методичні підходи до системи управління ризиками.....	27
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1.....	33
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ДП «ЗЛАТОДАР» ТА УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	35
2.1. Аналіз ринку хлібопродуктів та галузі переробки.....	35
2.2. Загальна характеристика діяльності і показників підприємства.....	38
2.3. Оцінка і аналіз ризиків підприємства.....	47
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2.....	51
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ НА ДП «ЗЛАТОДАР».....	53
3.1. Прийняття управлінського рішення щодо напрямів удосконалення системи ризиків.....	53
3.2. Обґрунтування доцільності впровадження методу управління ризиками.....	60
3.3. Вплив запропонованого методу на основні показники діяльності підприємства.....	67
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3.....	70
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	71
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ.....	73
ДЖЕРЕЛ.....	77
ДОДАТКИ.....	77

ВСТУП

Сучасна економічна наука представляє ризик як вірогідну подію, в результаті настання якої можуть відбутися позитивні, нейтральні або негативні наслідки. Підприємець, здійснюючи виробничу, торгівельну, фінансову діяльність, має справу з невизначеністю та ризиком. При цьому головна його мета – організувати виробництво так, щоб була можливість отримання певного розміру прибутку з найменшими витратами. Головним місцем в оцінці підприємницького ризику є визначення та прогнозування можливих втрат підприємств при здійсненні своєї господарської діяльності.

Актуальність теми полягає в тому, що дієвим інструментом реагування на зміни економічного середовища функціонування підприємства виступає ризик-менеджмент, який визначається як сукупність управлінських дій інтегрованого характеру, спрямованих на виявлення, аналіз і регулювання ризиків. У рамках запропонованого підходу управління ризиком можна розглядати як процес впливу на об'єкт господарювання, при якому забезпечується максимально широкий діапазон охоплення можливих ризиків, попереджувальні дії, їх обґрунтоване врахування при прийнятті управлінських рішень та зведення ступеню впливу виявлених ризиків до мінімальних меж. Мета ризик-менеджменту у сфері економіки – підвищення конкурентоспроможності господарюючих суб'єктів за допомогою захисту від реалізації чистих ризиків.

У 70-80-х роках минулого сторіччя у багатьох розвинутих країнах світу управління ризиком стає невід'ємним складником управління компанією загалом. Узагальнення світового досвіду управління ризиком знайшло своє вираження у створенні низки національних, галузевих та міжнародних стандартів. Науковий доробок із проблем управління ризиком є доволі значним та містить наукові праці вітчизняних та закордонних учених: В.В. Вітлінського, В.М. Гранатурова, О.Л. Устенка, І.Ю. Івченко, О.І. Ястремського, А.Д. Штефаніча, А.П. Альгіна, Г.Б. Клейнера, І.Т. Балабанова,

С.М. Ілляшенко, Л.І. Донець, Г.В. Чернової, В.В. Глуценка, М.В. Хохлова, О.С. Шапкіна, М. Маккарті, Т. Флін та інших.

Метою роботи є дослідження особливостей наявних підходів до організації ризик-менеджменту на підприємстві українського ринку. Факторів, чинників та індикаторів, що впливають на створення ризикових умов існування діяльності. В даному випадку, ми визначимо ризики для діяльності досліджуваного підприємства в галузі хлібопродуктів та переробки.

Для досягнення мети необхідно виконати такі завдання:

- визначити, ознайомитися та розрізнити усі актуальні терміни, їх сутність, походження; розглянути теоретичні основи системи управління ризиками на підприємстві;
- зробити аналіз галузі, господарської та управлінської діяльності підприємства; визначити основні індикатори, пов'язані з ймовірними ризиками;
- виявити шляхи підтримки підприємства в стабільному положенні, витримавши вплив вірогідних ризиків; запропонувати власний спосіб підвищення ефективності управління підприємством.

Об'єктом дослідження є система ризиків, що впливає на фінансово-економічну діяльність підприємств.

Предметом дослідження є управління ризиками, або ризик-менеджмент, способи запобігти негативного впливу вірогідних ризиків, та аналіз їх впливу.

Сферою застосування є Державне Підприємство «Златодар».

Методами дослідження є:

- Метод спостереження: проходження практик на даному підприємстві;
- Метод порівняння: порівнюємо дані досліджуваного підприємства з конкурентами-підприємствами в тій самій галузі;
- Метод розрахунків: розраховували базові економічні індикатори діяльності;

- Метод аналізу: розкладали складові структури підприємства у відношенні до визначених теоретичних даних, логічні висновки та винайдення способів покращення діяльності.

Джерелами інформації при аналізі роботи підприємства є баланс за досліджувани роки, звіт про фінансові результати, а також примітки до балансу.

Актуальність цієї проблеми, її теоретичне і практичне значення зумовили вибір теми дослідження, його мету і завдання.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1.1. Сутність ризиків та їх класифікація на підприємствах

Підприємницький ризик - це імовірність виникнення збитків або неохочення доходів порівняно з варіантом, що прогнозується; невизначеність очікуваних доходів. Підприємницька діяльність без ризику не буває. Це пов'язано з тим, що ціль її здійснення – отримання максимального прибутку, а найбільший прибуток, як правило, приносять ринкові операції з підвищеним ризиком. Ризики як можливість фінансово-економічних втрат або негативних наслідків прийнятих рішень необхідно прогнозувати і враховувати в планових розрахунках. Різні ризики створюють і різні види загроз для підприємств з неоднаковими наслідками, що зумовлює диференційований підхід до заходів по зниженню і запобіганню втрат від настання ризикових подій [1].

До основних чинників, що зменшують доходи підприємства, належать[2]:

- зменшення обсягів виробництва продукції внаслідок простою устаткування, втрат робочого часу, відсутності матеріалів, збільшення браку;
- втрати позицій на внутрішньому або зовнішньому ринках через падіння попиту, дії конкурентів, низьку якість продукції;
- зниження цін на продукцію;
- збільшення матеріальних витрат, витрат на транспортування, перевитрати фонду заробітної плати;
- збільшення вартості фінансування (процента за кредит);
- збільшення відрахувань і податків.
- більш жорсткі вимоги до охорони навколишнього середовища, збільшення штрафів;
- неплатоспроможність учасників угод (партнерів), затримка платежів;
- непередбачені політичні дії;

- некомпетентність, нечесність, безвідповідальність, помилки керівництва, персоналу, партнерів;

- захворювання або смерть учасників підприємницької операції;

- стихійні лиха (повені, епідемії, землетруси, пожежі), аварії, крадіжки.

Види витрат від ризику класифікують таким чином [2]:

- матеріальні: витрати матеріальних об'єктів у натуральному виразі (устаткування, матеріалів, палива, енергії, продукції) ;

- фінансові - пряма грошова шкода (штрафи, додаткові податки, витрати цінних паперів, грошових коштів);

- витрати часу (невчасний вихід на ринок, збільшення тривалості виробничого циклу та ін.);

- особливі: нанесення шкоди здоров'ю і життю людей, природному середовищу, престижу фірми тощо.

У зв'язку із ризиковим характером підприємницької діяльності банкрутство не є рідкістю у ринковій економіці. За практикою західних країн, 70-80 % нових фірм припиняють діяльність наприкінці другого року існування [1].

Ризикова ситуація пов'язана зі статистичними процесами і її супроводжують одночасно три умови: наявність невизначеності; необхідність вибору альтернативи; можливість оцінити імовірність здійснення обраних альтернатив.

Об'єктом ризику є сама економічна система, ефективність та умови функціонування якої точно невідомі. Суб'єктом ризику виступає індивід або група індивідів, які зацікавлені в результатах керування об'єктом ризику і мають право приймати рішення щодо об'єкта ризику. У ринковій системі господарювання держава не несе відповідальності по зобов'язаннях підприємств і наслідкам ризику - прибуток чи збитки лягають на підприємця. Кожен економічний суб'єкт прагне одержати максимально можливий прибуток. Основними причинами одержання прибутку або збитків, на мій погляд, є невизначеність майбутнього та прийняття ризикованих рішень.

Дані фактори відіграють роль своєрідної рушійної сили переміщення в народному господарстві матеріальних, фінансових і трудових ресурсів і, отже, багато в чому обумовлюють економічний прогрес у цілому [2].

Ризик підприємницької діяльності багато в чому визначається залежністю від зовнішнього середовища (політичних, природно-кліматичних, соціальних і інших зовнішніх чинників) та внутрішніх факторів (спеціалізація, матеріально-технічна база, кадрова політика, маркетинг, фінанси, менеджмент тощо).

Слід відмітити, що немає й нормативного, законодавчо встановленого визначення підприємницького ризику. Хоча термін «ризик» зустрічається в багатьох законодавчих та підзаконних актах, постановах, листах та конвенціях різних міністерств, відомств, служб України, зокрема, у нормативних документах державних та регіональних митних служб, Національного банку України, Міністерства праці та соціальної політики, Міністерства охорони здоров'я, Державного комітету ринків фінансових послуг, Державної податкової адміністрації та ін. У Господарському кодексі визначення «підприємницького ризику» також відсутнє, хоча саме «підприємництво» визначено як ризиковане [3].

Групування ризиків можна проводити з використанням різних класифікаційних ознак (причини і сфери виникнення; етапи господарювання; масштаби; ступінь допустимості; види господарської діяльності; тривалість дії; можливість страхування і т.д.).

В економічній літературі зустрічається велика кількість різних підходів до класифікації підприємницьких ризиків, але і до цього часу автори робіт в галузі даної проблематики не мають єдиної точки зору відносно того, якою повинна бути класифікація системи ризиків. У результаті в працях різних вчених ризики в цілому представлені більш ніж 220 видами в різних класифікаційних комбінаціях. Це обумовлено, перш за все, існуванням сукупності цілей і завдань проведення систематизації ризику, використанням класифікації для подальших досліджень в сфері теорії ризику [3].

Зупинимося на деяких підходах щодо класифікацій ризиків, які є найбільш розповсюдженими.

Більшість західних економістів виділяють операційні, ринкові та кредитні ризики. Часто до названих основних видів додаються ризики ліквідності, ділові та юридичні ризики, ризики, пов'язані з регулюючими органами [3].

Специфікою західної класифікації ризиків є те, що в цих країнах існує стійка банківська система, а також розвинуті ринки: валютний і цінних паперів. Таким чином, більшість робіт, присвячених питанням ризику нерозривно пов'язана із зазначеними інститутами, а також органами, що їх регулюють.

У вітчизняній літературі часто класифікації здійснюються за такими ознаками, як рівень виникнення, ступінь обґрунтованості прийняття рішення, характер наслідків, які може за собою привести реалізація ризику, та відповідність допустимим межах.

Складність класифікації підприємницьких ризиків полягає в їх різноманітності. Існують певні види ризиків, розглянемо їх в Таблиці 1.1 [4]:

Таблиця 1.1

Види підприємницьких ризиків

1	2	3
№	Класифікація ризику	Особливості
1	Ринковий ризик	Пов'язаний з можливим коливанням ринкових відсоткових ставок національної грошової одиниці чи іноземних курсів валют
2	Економічний ризик	Ризики, обумовлені несприятливими змінами в економіці країни та економіці самого підприємства
3	Комерційний ризик	Ризик, що виникає в процесі реалізації товарів і послуг, створених чи придбаних підприємцем
4	Майновий ризик	Ризики, пов'язані з імовірністю втрати майна підприємця через крадіжку, диверсію, перенапруження

		технічної і технологічної систем і т.п
5	Виробничий й ризик	Ризики, пов'язані зі збитком від зупинки виробництва унаслідок впливу різних факторів насамперед із втратою чи пошкодженням основних і оборотних фондів (устаткування, сировина, транспорт тощо), а також ризики, пов'язані із впровадженням у виробництво нової техніки і технології
6	Торговий ризик	Являють собою ризики, пов'язані зі збитками по внаслідок затримки платежів, відмови від платежу в період транспортування товару, нестачання товару
7	Фінансовий ризик	Ризик, що виникає при здійсненні фінансового підприємництва чи фінансових угод, виходячи з того, що у фінансовому підприємстві в ролі товару виступають або валюта, або цінні папери, або кошти. До фінансових ризиків відносяться валютний, кредитний та інвестиційний ризики
8	Валютний ризик	Імовірність фінансових втрат внаслідок зміни курсу валют у період зміни контракту між фізичними особами та виробництвом і розрахунків по ньому. Валютний курс, встановлюваний з урахуванням купівельної спроможності валют, дуже рухливий
9	Кредитний ризик	Імовірність того, що партнери – учасники контракту виявляться неспроможними виконати договірні зобов'язання як у цілому, так і по окремих позиціях. Зменшити вплив даного ризику можна шляхом обговорення контракту на попередньому етапі, аналізу можливих вигод і втрат
10	Процентний ризик	Виникає через коливання процентних ставок, що приводить до зміни витрат на виплату чи відсотків доходів на інвестиції, а отже, до зміни величини прибутку (чи втрати) у порівнянні з очікуваним

Джерело: складено автором на основі [4]

Виходячи з наведеної таблиці, зазначимо додаткову інформацію про види ризиків [4].

Основні причини комерційного ризику:

- зниження обсягів реалізації внаслідок зменшення попиту (потреб) на товар, що реалізується підприємством, витіснення його конкуруючими товарами, введення обмежень на продаж;
- підвищення закупівельної ціни товару в процесі здійснення підприємницького проекту;
- непередбачене зниження обсягів закупок у порівнянні з наміченими, що зменшує масштаб всієї операції й збільшує витрати на одиницю об'єму реалізованого товару (за рахунок умовно постійних витрат);
- втрати товару;
- втрати якості товару в процесі обертання (транспортування, зберігання), що приводить до зниження його ціни;
- підвищення витрат обертання у порівнянні з наміченими в результаті виплати штрафів, непередбачених відрахувань, що приводить до зниження прибутку підприємства.

Комерційний ризик містить у собі такі різновиди:

- ризики, пов'язані з реалізацією товару (послуг) на ринку;
- ризики, пов'язані з транспортуванням товару (транспортний);
- ризики, пов'язані з прийманням товару (послуг) покупцем;
- ризики, пов'язані з платоспроможністю покупця;
- ризики, пов'язані з форс-мажорними обставинами.

Окремо варто виділити транспортний ризик. Нині транспортні ризики класифікуються в залежності від ступеня відповідальності в чотири групи: E, F, C, D [5].

Група E включає ситуацію, коли постачальник (продавець) тримає товар на власних складах (ExWorks). Ризик приймає на себе постачальник до моменту прийняття товару покупцем. Ризик транспортування від продавця до кінцевого пункту вже приймається покупцем [5,6].

Група F містить три конкретні ситуації передачі відповідальності і ризиків:

- FCA (Free Carrier) означає, що ризик і відповідальність продавця переносяться на покупця в момент передачі товару в домовленому місці;
- FAS (Free Alongside Ship) означає, що відповідальність і ризик за товар переходить від постачальника до покупця у визначеному договором порту;
- FOB (Free On Board) означає, що продавець знімає з себе відповідальність після відвантаження товару.

Група C включає ситуації, коли експортер, продавець укладають з покупцем договір на транспортування, але не беруть на себе ніякого ризику. Це такі конкретні ситуації:

- CFR (Cost and Freight) – продавець оплачує вартість транспортування до місця перебування, але ризик і відповідальність за схоронність товару і додаткові витрати бере на себе покупець;
- CIF (Cost Insurance and Freight) – крім обов'язків, як у випадку СРК, продавець забезпечує й оплачує страховку ризиків під час транспортування;
- CPT (Carriage Paid To) – продавець і покупець поділяють між собою ризики й відповідальність. У визначений час (якийсь проміжний пункт транспортування) ризики цілком переходять від продавця до покупця;
- CIP (Carriage and Insurance Paid To) – ризики переходять від продавця до покупця у певному проміжному пункті транспортування, крім того, продавець забезпечує й оплачує вартість страховки товару.

Остання група термінів – D означає, що всі транспортні ризики лягають на продавця. До цієї групи відносяться такі конкретні ситуації:

- DDP (Delivered Duty Paid) – означає, що продавець поставив товар покупцеві, коли товар пройшов митне оформлення і наданий у розпорядження покупця на транспорті, готовому до вивантаження в названому місці призначення;
- DAP (Delivered At Place) – означає, що продавець поставив товар і передає ризик покупця, коли товар надається в розпорядження покупця на прибулому

транспортному засобі, готовому до вивантаження в названому місці призначення;

- DPU (Delivered At Place Uploaded) – означає, що продавець поставив товар і передає ризик покупця, коли товари вивантажені з прибулих транспортних засобів і передаються в розпорядження покупця в названому місці призначення.

До основних причин виробничого ризику відносяться [4]:

- зниження намічених обсягів виробництва і реалізації продукції внаслідок зниження продуктивності праці, простою обладнання, втрат робочого часу, відсутності необхідної кількості вихідних матеріалів, підвищеного відсотка браку виробленої продукції;
- зниження цін, за якими планувалося реалізовувати продукцію (послугу) у зв'язку з її недостатньою якістю, несприятливими змінами ринкової кон'юнктури, підвищенням попиту;
- збільшення матеріальних витрат через перевитрату матеріалів, сировини, палива, енергії, а також за рахунок збільшення транспортних витрат, торгових витрат, накладних та інших додаткових витрат;
- збільшення фонду оплати праці за рахунок перевищення наміченої чисельності або виплат більш високого, ніж заплановано, рівня заробітної плати окремим робітникам;
- збільшення податкових платежів й інших відрахувань підприємства;
- низька дисципліна постачань, перебої з паливом і електроенергією;
- фізичний і моральний зношення устаткування.

Виділяють такі модифікації ризику [7]:

- суб'єкт, що робить вибір з декількох альтернатив, має в розпорядженні об'єктивні імовірності одержання передбачуваного результату, що ґрунтуються, наприклад, на проведених статистичних дослідженнях;
- імовірності настання очікуваного результату можуть бути одержані на основі суб'єктивних оцінок, тобто суб'єкт має справу із суб'єктивними ймовірностями;

- суб'єкт у процесі вибору і реалізації альтернативи володіє як об'єктивними, так і суб'єктивними ймовірностями.

Для того, щоб зняти ризикову ситуацію, суб'єкт робить вибір і прагне реалізувати його. Цей процес знаходить своє вираження в понятті "ризик", що існує як на стадії вибору рішення (плану дій), так і на стадії його реалізації. І в тому, і в іншому випадку ризик є моделлю зняття суб'єктом невизначеності, способом практичного вирішення протиріччя при неясному (альтернативному) розвитку протилежних тенденцій за конкретних обставин[7].

1.2. Теоретичні основи аналізу і оцінки ризиків

Аналіз ризику вважається початковим етапом процесу управління ризиком. Аналіз ризику необхідний [8]:

- перед прийняттям стратегічних, інноваційних, інвестиційних рішень;
- при стабілізації портфеля після здійснення угод, що впливають на ступінь ризику;
- при профілактичній діагностиці портфеля, котра провадиться одночасно з інвентаризацією, аудитом тощо;
- при необхідності одержання кредитів і залучення інвестиційних засобів;
- при прогнозуванні кон'юнктури та поведінки сторін;
- при маркетингових дослідженнях виробництва товарів і послуг (прогноз попиту, поведінка споживачів);
- про пошуках аргументів в конфліктних ситуаціях;
- при керуванні чужим портфелем;
- при здійсненні діяльності у сфері аудиту (менеджменту) тощо.

Мета аналізу ризику – одержання необхідної інформації про структуру, властивості об'єкта та наявні ризики.

Для аналізу і оцінки ризиків менеджер використовує базову інформацію [9]:

- бухгалтерська звітність компанії,
- структура і штатний розклад організації,
- карти технологічних потоків (для аналізу виробничих ризиків),
- договори (для аналізу правових ризиків),
- собівартість вироблення продукту,
- фінансово-виробничі плани компанії.

Оцінка рівня ризику є найбільш складним і відповідальним моментом, оскільки саме від її результатів залежать подальші дії підприємства. В першу чергу необхідно встановити перелік ризиків, які є найбільш реальними. Зміст даної процедури поділяють на два основних етапи [10].

По-перше, необхідно визначити перелік тих ризиків, зниження яких залежить безпосередньо від підприємства (наприклад, ризик втрати майна через недотримання умов зберігання і умов виробництва). До них, передусім, відносяться внутрішні ризики, (ризики, рівень яких залежить від організаційної структури, професійного рівня працівників, системи управління і контролю), вплив яких можна послабити або, навіть, частково ліквідувати за рахунок підвищення ефективності менеджменту [10].

По-друге, необхідно визначити ризики зовнішні, рівень яких не залежить від особливостей функціонування підприємства (наприклад, ризик змін законодавства). Ці ризики не можуть бути усунені, проте вони піддаються мінімізації [10].

Після встановлення переліку ризиків, необхідно визначити міру їх імовірності.

Імовірнісний характер економічних рішень, які приймаються в умовах ризикованої економіки, може бути виявлений за допомогою певних методів аналізу ризиків та їх впливу на діяльність підприємства [11].

Існує два основних види аналізу підприємницьких ризиків: якісний та кількісний методи. Зобразимо їх у вигляді схеми (Рис. 1.1).

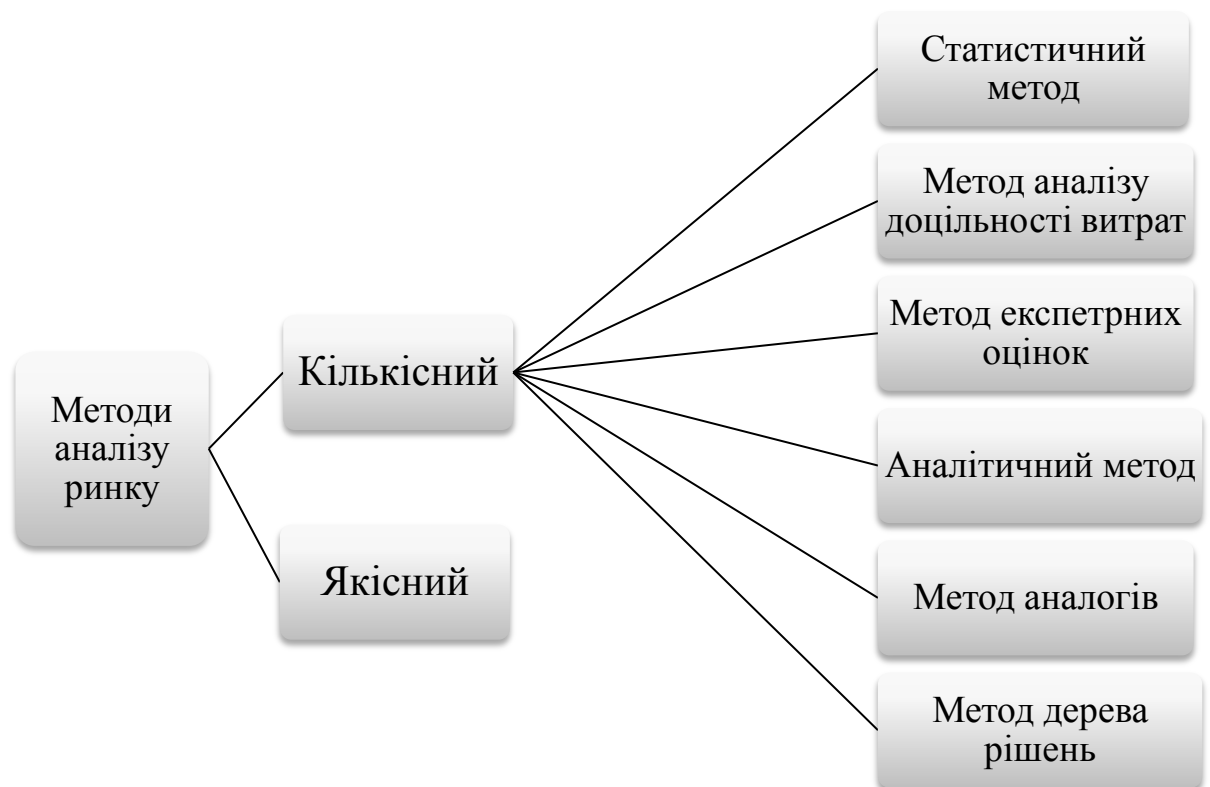

Рис.1.1 Схема методів аналізу ризиків [11]

Задачею якісного аналізу ризику є виявлення джерел і причин ризику, етапів і робіт, при виконанні яких виникає ризик, тобто:

- визначення потенційних зон ризику;
- виявлення ризиків, що супроводжують діяльності підприємства;
- прогнозування практичних вигод і можливих негативних наслідків прояву виявлених ризиків.

Якісний аналіз ризиків дозволяє оцінювачу визначити, що стало стимулом до появи ризику, виявити, на яких стадіях виробництва є загроза його виникнення. Таким чином, оцінювач встановлює можливі області ризику, розкриває ризики, які супроводжують роботу підприємства, і проводить роботу по виявленню можливих прибутків і збитків виникнення ризиків [9].

Основна функція оцінювача на такій стадії - визначення центральних типів ризиків, що впливають на діяльність організації, тобто, віднесення ризику до того чи іншого типу згідно класифікаційного поділу. Застосування такого методу оцінки та аналізу ризиків допомагає досить швидко

відстежити ступінь ризикованості за кількісним складом ризиків і вибрати подальшу стратегію роботи [9].

Якісний аналіз ризику відбувається за декількома основними напрямками. Сутність першого напрямку полягає в тому, що проводиться порівняння очікуваних позитивних результатів від вибору конкретного напрямку підприємницької діяльності з можливими від цього наслідками. Наслідки доцільно класифікувати на фінансові, матеріальні, тимчасові, соціальні, збутові, екологічні і морально-психологічні. При цьому наслідки повинні бути порівняні з можливими результатами, одержуваними фірмою при розвитку даного напрямку діяльності [12].

Другий напрямок, по якому повинен проходити якісний аналіз, полягає в тому, що необхідно визначити вплив рішень, що приймаються фірмою на етапі розробки стратегії, на інтереси суб'єктів господарської діяльності. Іншими словами, мова йде про необхідність комплексного аналізу впливу рішень, прийнятих безпосередньо фірмою на поведінку інших підприємств.

Необхідність наявності цього аспекту при аналізі ризиків є наслідком того, що окреме підприємство не функціонує окремо від інших ринкових суб'єктів, а є лише одним з його елементів. Протягом проведення аналізу по цьому напрямку також визначаються і ті можливі суб'єкти, яким реалізація визначеного виду ризику буде вигідна, тобто чиїм інтересам вона буде відповідати [12].

Кількісний аналіз ризику є однією з важливих складових процесу ефективного керування фірмою. Мало знати, який точно ризик буде впливати на фірму у випадку вибору нею конкретного напрямку (чи декількох напрямків) підприємницької діяльності, проблема також складається й у тому, що необхідно також кількісно оцінити його. Оцінка ступеня ризику важлива й у контексті того, що при цьому фірма одержує можливість вибору конкретного напрямку, виходячи з власних пріоритетів [8].

Тепер розглянемо детальніше основні види кількісного аналізу.

Статистичний метод: цей метод широко застосовується й у тих випадках, коли при проведенні кількісного аналізу фірма має у своєму розпорядженні значний обсяг аналітико-статистичної інформації з необхідних елементів аналізованої системи з n-кількість періодів часу. Під час проведення аналізу використовуються дані, що стосуються результативності здійснення фірмою розглянутих дій [13].

При використанні цього методу ступінь ризику виражається через величину середньоквадратичного відхилення від очікуваних величин.

Ступінь ризику являє собою імовірність настання випадків втрат (імовірність реалізації ризику), а також розмір можливого збитку від нього.

Невизначеність господарських ситуацій багато в чому визначається фактором випадковості. Випадковою називають таку величину, що у результаті іспиту прийме одне і тільки одне можливе значення, наперед невідоме і залежне від випадкових причин, що заздалегідь не можуть бути враховані. Частота випадкової події являє собою відношення числа появи цієї події до загального числа спостережень. Статистична стійкість випадкової величини означає, що при багаторазовому спостереженні її значення мало змінюються. Це є причиною того, що частоти випадкової події групуються біля деякого числа. Стійкість частоти відбиває об'єктивну властивість випадкової події, що складає деякою мірою його можливості. Міра даної можливості конкретної випадкової події являє собою його імовірність. Навколо цього числа імовірності групуються частоти конкретної події [13].

Перевага полягає в знанні історії подій, що дає можливість первинного формування погляду персоналу підприємства, що займається даним аналізом, на минулі пріоритети, що особливо важливо при формуванні різних нових технологій.

Недолік статистичного метода визначення ступеня ризику полягає в тому, що підприємство не аналізує джерела походження ризику, а приймає ризик як цілісну величину [13].

Метод аналізу доцільності витрат: Він орієнтований на оцінку фінансової стійкості підприємства і на ідентифікацію на цій основі потенційних зон ризику [14].

Виділяють два його різновиди:

- 1) фіксація фінансового стану підприємства (оцінка фінансової стійкості);
- 2) зіставлення фінансової стійкості підприємства до і після впровадження аналізованого проекту (оцінка доцільності витрат).

Сутність методу ґрунтується на тому, що в процесі підприємницької діяльності витрати по кожному конкретному напрямку, а також по окремих елементах, не мають однаковий ступінь ризику. Іншими словами, ступінь ризику двох різних напрямків діяльності однієї і тієї ж фірми неоднакова; ступінь ризику по окремих елементах витрат усередині того самого напрямку діяльності також неоднакова [14].

Таким чином, визначення ступеня ризику шляхом аналізу доцільності витрат орієнтовано на ідентифікацію потенційних зон ризику. Такий підхід доцільний ще і з тих позицій, що дає можливість виявити «вузькі місця» у діяльності підприємства з погляду ризикованості, а після розробити шляхи їхньої ліквідації.

За допомогою використання методу аналізу доцільності витрат, можна зробити висновок про необхідність використовувати при такому підході градацію витрат на області ризику.

Перевага даного методу полягає в тому, що знаючи статтю витрат, у якій ризик максимальний, можливо знайти шляхи його зниження (наприклад, у тому випадку, якщо максимальна крапка ризику приходить на витрати, зв'язані з орендою приміщення, то можна відмовитися від оренди і купити його і т.п.).

Основний недолік такого підходу до визначення ступеня ризику, так само як і при статистичному методі, полягає в тому, що підприємство не аналізує джерела походження ризику, а приймає ризик як цілісну величину, у

такий спосіб ігноруючи його складові. Також метод не враховує впливу конкретних факторів на ріст або зменшення ступеня ризику проекту (виду діяльності), хоча і дає досить точну загальну оцінку фінансової стійкості і відповідно ризику підприємства, яке реалізує проект [14].

Метод експертних оцінок: Метод експертних оцінок є, мабуть, тим єдиним методом, що дозволяє оцінити ступінь ризику різних видів виробничо-збутової і фінансової діяльності підприємств в умовах дефіциту інформації. Оцінка ризику виконується на основі суб'єктивних думок експертів - фахівців у конкретній галузі діяльності [15].

Аналітичний метод дозволяє визначити вірогідність виникнення втрат на основі математичних моделей і використовується в основному для аналізу ризику інвестиційних та інноваційних проектів.: його доцільно звести до декількох взаємозалежних етапів [15].

На першому етапі здійснюється підготовка до аналітичної обробки інформації, яка містить у собі:

- 1) визначення ключового параметра, щодо якого виробляється оцінка конкретного напрямку підприємницької діяльності;
- 2) добір факторів, що впливають на діяльність фірми, а отже, і на ключовий параметр;
- 3) розрахунок значень ключового параметра на всіх етапах виробничого процесу.

Сформовані в такий спосіб послідовності витрат і надходжень дають можливість визначити не тільки загальну економічну ефективність досліджуваного напрямку діяльності, але і виявити її значення на кожній зі стадій [15].

На другому етапі будуються діаграми залежності обраних результуючих показників від величини вихідних параметрів. Зіставляючи між собою отримані діаграми, можна виділити ті основні показники, що найбільшою мірою впливають на даний вид (чи групу видів) підприємницької діяльності.

На третьому етапі визначаються критичні значення ключових параметрів. Найбільш просто при цьому може бути розрахована критична точка виробництва чи зона безбитковості, що показує мінімально припустимий обсяг продажів для покриття витрат фірми.

Під час четвертого етапу аналізуються на підставі отриманих критичних значень ключових параметрів і факторів, що впливають на них, можливі шляхи підвищення ефективності і стабільності роботи фірми, а отже, і шляхи зниження ступеня ризику, що визначається одним з попередніх методів.

Таким чином, перевагою аналітичного методу є те, що він має у собі як можливість пофакторного аналізу параметрів, що впливають на ризик так і виявлення можливих шляхів зниження його ступеня за допомогою впливу на них [13].

Однак при зовнішній переконливості розрахунків не враховується вплив конкретних факторів ризику, що не дозволяє рекомендувати даний метод у чистому вигляді для точної оцінки ризику проектів.

Метод використання аналогів: Сутність даного методу полягає в тому, що при аналізі ступеня ризику визначеного напрямку підприємницької діяльності доцільно використовувати дані про розвиток таких же й аналогічних напрямків у минулому [16].

Аналіз минулих факторів ризику здійснюється на підставі інформації отриманої з усіляких джерел, таких як надруковані звіти компаній про свою минулу діяльність, інформацію, розповсюджену державними організаціями, даних страхових компаній і т.д. Отримані в такий спосіб дані обробляються з метою діяльності фірми й обліком потенційних ризиків.

Об'єктивні труднощі при використанні даних минулих періодів повинні застосовуватися в даний момент часу без обліку того факту, що будь-який напрямок підприємницької діяльності знаходиться в постійному розвитку. Ця небезпека найбільш чітко видна при розгляді виробничого напрямку підприємницької діяльності. Любий продукт проходить кілька життєвих

стадій від його розробки до смерті (зняття з виробництва). На підставі цього можна зробити висновок про те, що найбільш оптимальним є порівняння минулих і дійсних показників у межах однієї стадії. У протилежному випадку імовірність допущення помилки при проведенні аналізу досить висока [16].

Доцільність використання цього методу полягає в тому, що якщо необхідно виявити ступінь ризику по будь-якому інноваційному напрямку діяльності фірми, коли відсутня строга база для порівняння, краще знати минулий досвід хоч і не цілком відповідним сучасним умовам, чим не знати нічого [16].

Метод побудови дерева рішень: у тому випадку, коли є два чи більше послідовних рішень, причому наступне рішення ґрунтується на результатах попереднього і/чи є два чи більше станів середовища, то з'являється ланцюжок рішень, що впливають одне на іншого, котрі відповідають подіям, що відбуваються з деякою імовірністю. Вибір рішення в таких випадках здійснюється з застосуванням так названого дерева рішень [9].

Дерево рішень - це графічне зображення послідовності рішень і станів середовища з вказівкою відповідних ймовірностей і виграшів для будь-яких комбінацій альтернатив і станів середовища [17].

Прийняття рішень за допомогою дерева рішень проводиться на підставі виконання п'яти етапів [15,17]:

Етап 1. Формулювання завдання.

Насамперед необхідно відкинути всі фактори, що не стосуються проблеми, а серед безлічі тих, що залишилися, виділити істотні і несуттєві. Це дозволить привести опис завдання прийняття рішення у форму, що піддається аналізу.

Повинні бути виконані такі основні процедури: визначення можливостей збору інформації для експериментування і реальних дій; складання переліку подій, що з певною імовірністю можуть відбутися; установлення тимчасового порядку розташування подій, у наслідках яких

міститься корисна і доступна інформація, і тих послідовних дій, які можна розпочати.

Етап 2. Побудова дерева рішень.

Етап 3. Оцінка імовірності станів середовища, тобто шансів виникнення кожної конкретної події. Слід зазначити, що вказані імовірності визначаються або на підставі наявної статистики, або експертним шляхом.

Етап 4. Встановлення виграшів (програшів, як виграшів із знаком мінус) для кожної можливої комбінації альтернатив і станів середовища.

Етап 5. Вирішення задачі.

Задача зважується або з позицій суб'єктивіста, або з позицій об'єктивіста. Процедура ухвалення рішення полягає в обчисленні для кожної вершини дерева (при русі праворуч ліворуч) очікуваних грошових оцінок, відкиданні безперспективних галузей і виборі галузей, яким відповідає максимальне значення середнього очікуваного виграшу.

Слід зазначити, що даний метод має ряд істотних недоліків:

- цей метод досить трудомісткий;
- у дереві рішень враховуються тільки ті дії, які мають намір зробити підприємець, і тільки ті наслідки, що, на його погляд, мають місце, при цьому не враховуються багатофакторність системи і вплив зовнішнього середовища на діяльність фірми.

До переваг можна віднести те, що за допомогою цього методу можливо оцінити різні шляхи і обрати найменш ризикований [17].

Таким чином, коли якісний і кількісний аналізи проводяться на основі оцінки впливу внутрішніх і зовнішніх чинників у поєднанні з економічними та неекономічними індикаторами, такий аналіз обґрунтовує по-елементну оцінку питомої ваги їх впливу на фінансово-господарську діяльність підприємства і її грошове вираження. Такий метод аналізу є досить трудомістким з точки зору кількісного аналізу, але дає свої безперечні вигоди за якісного аналізу, а також в умовах їх поєднання [16].

1.3. Методичні підходи до системи управління ризиками

Процес управління та оцінки ризиків відіграє велику роль, оскільки дозволяє оцінити можливі втрати, запланувати процедури для можливого їх зниження, а також визначити економічний ефект від управління ризиками.

Управління ризиком - процес прийняття та виконання управлінських рішень, які спрямовані на зниження ймовірності виникнення несприятливого результату та мінімізацію можливих втрат [18].

Система управління ризиками складається з двох підсистем: об'єкта управління та суб'єкта управління.

Об'єкт управління – це ризик, ризиковані вкладення капіталу й економічні відносини між суб'єктами в процесі підприємницької діяльності. Суб'єктом управління виступає спеціальна група людей, що здійснює цілеспрямоване функціонування об'єкта управління, використовуючи різні прийоми і способи управлінського впливу [19].

Процес управління ризиками пов'язаний з прийняттям рішень і вимагає дотримання таких принципів [20]:

- командність - полягає в тому, що всі дії в процесі управління ризиками повинні проводитися із застосуванням методів командної роботи. Необхідна кооперація зусиль, талантів, навичок і знань.

- інформативність - полягає в тому, що володіння інформацією про можливі інциденти в ході здійснення митної діяльності не повинно бути пов'язане з особистою владою. Керівники повинні доводити всю інформацію, пов'язану з ризиками, до кожного працівника. А персонал при цьому повинен виявляти поточні та можливі в майбутньому проблеми, тобто необхідно забезпечити вільний рух інформації між всіма рівнями управління.

- прогнозованість - обговорення майбутніх подій в очікуванні найгіршого розвитку сценаріїв дозволяє ефективно ідентифікувати потенційні проблеми реалізації проекту і, перш ніж вони можуть відбутися, розробити стратегію дій, що збільшує ймовірність успішного результату.

- інтеграція управління ризиками в митну діяльність через підвищення статусу управління ризиками до щоденних дій щодо попередження кризових ситуацій. При цьому своєчасне, постійне і точне використання технологій управління ризиками забезпечує упорядковане середовище прийняття рішень і ефективне використання ресурсів.

- документування - всі аспекти управління ризиками підлягають обов'язковій реєстрації: вся інформація зберігається у вигляді типових форм документів. Створюється база даних ризиків, яка є основою розробки подальших дій.

Для створення ефективної системи управління ризиками на етапі її планування необхідно дотримання ряду принципів [21]:

- Максимальне охоплення сукупності ризиків передбачає прагнення до найбільш повного охоплення можливих сфер виникнення ризиків, що дозволяє звести ступінь невизначеності до мінімуму;

- Мінімізація впливу ризиків вимагає зусиль у напрямках мінімізації спектру можливих ризиків і ступеня їх впливу на діяльність компанії;

- Адекватність реакції на ризики припускає можливість адекватної і швидкої реакції на всі зміни в сукупності ризиків;

- Прийняття обґрунтованого ризику, тобто прийняття ризику можливо лише в тому випадку, якщо він ідентифікований і оцінений, вироблений і впроваджений механізм його моніторингу.

Для ризику-менеджменту на рівні фірми інтерес представляють спекулятивні економічні ризики - ті ризики, позитивний і негативний результат яких може бути обмірюваний у грошовому вираженні.

З урахуванням мети і задач ризику-менеджменту об'єктом розгляди програми цільових заходів можуть бути економічні ризики, зв'язані з власне виробничо-господарською діяльністю, а також економічні ризики, зв'язані з проведенням фінансових операцій [22].

До числа можливих найзагальніших процедур управління ризиками варто віднести [22]:

- прийняття ризиків на себе (тобто на свою відповідальність);
- відмова від ризиків;
- передача частини або усієї відповідальності по ризиках іншим суб'єктам. підприємницький ризик управління інформаційний

Вибір тієї або іншої процедури управління ризиками визначається загальною стратегією фірми у відношенні ризиків, що, у свою чергу, залежить від сумарного розміру потенційних збитків, з одного боку, і фінансових можливостей фірми, з іншої. Стратегія фірми у відношенні ризиків може бути різною. Для обережної стратегії характерна перевага наступних процедур управління ризиками [23]:

- відмова від ризиків;
- передача ризиків іншим суб'єктам.

Обережна стратегія фірми характеризується тим, що керівництво підприємства прагне мінімізувати ризик банкрутства, утрати планованого доходу або прибутку. Необхідно мати на увазі, що найчастіше, саме більш ризиковані стратегії дозволяють фірмі вирватися з загального оточення й освоїти нову ефективну ринкову нішу.

Для більш ризикованої стратегії управління ризиками характерна перевага наступних процедур[23]:

- прийняття ризиків на себе;
- передача ризиків іншим суб'єктам.

Дана стратегія характеризується тим, що розмір ризиків, що залишаються в себе, може бути досить великим, і тільки надмірні, катастрофічні ризики фірма частково або цілком передає іншим суб'єктам.

Для більш зваженої стратегії, яка досить часто зустрічається, характерно майже рівнозначне використання всіх процедур управління ризиками:

- відмова від ризиків;
- прийняття ризиків на себе;
- передача ризиків іншим суб'єктам.

Кількісним критерієм вибору тієї або іншої процедури управління ризиками є граничні значення, встановлені або за імовірністю появи збитку, або за розміром можливого збитку по деяких напрямках і аспектам діяльності підприємства [24].

Основна мета управління ризиками - їх мінімізація з метою уникнення або часткового зменшення можливих фінансових втрат від дії ризиків.

Ефективність системи управління ризиком багато в чому залежить від ступеню єдності колективу в виробленні та прийнятті управлінського рішення та того наскільки повно та своєчасно враховується індивідуально сприйняття ризикованих програм, психологічна підготовка до них [24].

Найбільш простим і прийнятним методом аналізу ризиків є SWOT-аналіз, який передбачає виявлення сильних і слабких сторін підприємства, загроз і можливостей і встановлення зв'язків між ними для формування внутрішнього контролю та виявлення можливостей для розвитку підприємства. SWOT-аналіз отримав назву внаслідок з'єднання перших букв наступних слів: сила (strength), слабкість (weakness), можливості (opportunities), загрози (threats). Після складання списку сильних і слабких сторін підприємства, загроз і можливостей відбувається встановлення зв'язків між ними за допомогою формування матриці SWOT. Після аналізу матриці розробляються стратегії підприємства. Необхідно пам'ятати, що можливість і загрози взаємообратних, таким чином, невикористана можливість може стати загрозою, при використанні конкурентом, або навпаки, відвернена загроза може створити на підприємстві додаткову сильну сторону в разі, якщо конкуренти не запобігли таку ж загрозу[25].

Після виявлення ризиків, з якими може зіштовхнутися підприємство в процесі виробничої діяльності, визначення факторів, що впливають на рівень ризику, і проведення оцінки ризиків, а також виявлення пов'язаних з ними потенційних утрат перед підприємством стоїть завдання щодо мінімізації виявлених ризиків.

До організаційних методів зниження ризику відносяться [26]:

- відхилення ризику;
- недопущення збитків;
- мінімізація збитків;
- передача контролю за ризиком.

Найбільш розповсюдженими методами зниження ризику є [27]:

1. Розподіл ризику між учасниками проекту. Метод має на увазі передачу всього ризику або його частини замовникові, субпідрядникові або третій стороні. Наприклад, страхування об'єкта і, відповідно, передача ризику страховій компанії; включення відповідальності за ризик у контракт із підрядником (при відповідному подорожчанні контракту); фіксування ціни контракту, ціноутворення у твердій валюті і т.п. [27].

2. Страхування ризику являє собою передачу певних ризиків страховій компанії. Звичайно це здійснюється за допомогою майнового страхування та страхування від нещасних випадків. Крім страхування, може застосовуватись перестраховування та співстрахування. Перестраховування – це страхування, відповідно до якого страховик передає частину відповідальності за ризики іншим страховикам. Метою такої операції є створення стійкого та збалансованого "страхового портфеля" для забезпечення стабільної та рентабельної роботи страхових компаній. Співстрахування – це метод вирівнювання та розподілу великих ризиків між кількома страховиками. При цьому кожен із них укладає із страхувальником окрему угоду. Однак, може виділятися і страховик-лідер, який бере на себе функції організатора [27].

3. Резервування коштів на покриття непередбачених витрат – створення резервів ресурсів дозволяє компенсувати ризик, який виникає в процесі реалізації проекту, і, тим самим, компенсувати збої у виконанні проекту. Це спосіб боротьби з ризиком, який передбачає встановлення співвідношення між потенційними ризиками, які впливають на вартість проекту, та розміром витрат, необхідних для подолання збоїв у виконанні проектів.

4. Зниження ризику в плані фінансування – у плані фінансування проекту обов'язково повинні враховуватись такі ризики, як: ризик

нежиттєздатності проекту, податковий ризик, ризик несплати заборгованості та ризик незавершеного будівництва. Захистити проект від таких ризиків можна шляхом отримання відповідних гарантій, які включаються в договори та контракти [27].

5. Диверсифікованість діяльності підприємства, що полягає в розподілі зусиль і капіталовкладень між різноманітними видами діяльності, безпосередньо не пов'язаними один з одним. У такому випадку, якщо в результаті непередбачених подій один вид діяльності буде збитковий, то інший може приносити прибуток [27].

6. Лімітування обсягів найбільш ризикованих операцій і проектів, як спосіб мінімізації ризику, передбачає встановлення лімітів на проведення найбільш ризикованих дій, до яких відносять обсяг реалізації товарів, попит на який нестабільний чи знаходиться в процесі формування; обсяг закупівлі товарів в умовах передоплати; обсяг реалізації товарів в умовах відстрочки платежу; обсяг приваблюваних позикових засобів; обсяг інвестування по одному проекту [27].

Отже, для цілей управління проектами в наявності досить широкий спектр методів зниження ризиків, тому для повного їх використання треба завчасно планувати та реалізувати роботу щодо управління ризиками [26].

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1

Основна мета процесу управління ризиками при прийнятті управлінських рішень - збільшення вірогідності успішної реалізації митної політики через зниження ступеня впливу ризиків до прийнятного рівня. Зміст цього процесу складають функції, які представляють собою відособлені види діяльності в загальному циклі керування ризиками.

Для того щоб зрозуміти, перед яким рівнем ризику стоїть фірма та якою буде віддача від інвестицій, необхідно спочатку визначити рівень підприємницького ризику. Для цього потрібно проаналізувати, як коливаються тенденції на ринку та ринкові ціни на продукцію. Слід пам'ятати, що рівень ризику та прибутковість інвестицій будь-якого підприємства можна визначити за допомогою фінансових результатів його діяльності, що містяться у фінансових звітах про прибутки та збитки. Водночас важливою є інформація, що міститься в балансі підприємства, зокрема про його активи (авансований капітал), заборгованість та власний капітал.

Дослідження ризиків у діяльності промислових підприємств є необхідним процесом, оскільки фінансово-економічний стан країни є нестабільним. Промислові підприємства у своїй діяльності зустрічаються з певними ризиками та намагаються їх подолати.

Для ефективної діяльності промислові підприємства повинні намагатися не уникати ризиків, а знаходити методи щодо управління ризиками, оцінювати ризики та розробляти шляхи їх подолання, тому підприємства задля зменшення дії ризиків мають адаптуватися до мінливого зовнішнього та внутрішнього середовища. Для збереження позицій на ринку, конкурентоспроможності потрібно вміти ефективно мінімізувати ризики в діяльності промислового підприємства шляхом використання методів оцінки ризиків. Головною проблемою системи управління ризиками є відсутність комплексного та системного підходу, тому підприємствам доцільно розробляти заходи і засоби запобігання ризикам у своїй діяльності. Отже,

вітчизняним промисловим підприємствам для підвищення ефективності діяльності в сучасних економічних умовах необхідно впроваджувати системи управління ризиками, що дасть змогу визначати причини їх виникнення, вибрати комплекс заходів для мінімізації впливу ризиків або їх нейтралізації.

РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ДП «ЗЛАТОДАР» ТА УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

2.1. Аналіз ринку хлібопродуктів та галузі переробки

Зернове господарство України є стратегічною і найбільш ефективною галуззю аграрного сектора економіки. Однак існує ряд проблем щодо розвитку інфраструктури для ефективного використання урожаю [29].

Важливе місце у складі агропромислового комплексу України займає зернопромисловий комплекс, до якого належать галузі, що займаються переробкою зернових культур: борошномельно-круп'яна та комбікормова.

Борошно-круп'яна галузь грає провідну роль в забезпеченні населення, а також інших галузей харчової індустрії такими соціально-значущими продуктами, як борошно і крупи. Найважливішими чинниками, які впливають на територіальне розміщення підприємств з виробництва даної продукції, є споживачі і сировинні ресурси [29].

Україна має достатній потенціал для заготівлі продовольчого зерна для виробництва борошна і круп. Щорічна потреба країни в продовольчому зерні, зокрема для виробництва хліба і хлібобулочних виробів, оцінюється від 5,7 до 7 млн т. Традиційно використовується широкий спектр зернових культур. Головна роль в продовольчому споживанні, звичайно, належить пшениці – 80%. На частку жита і гречки припадає по 7 і 5% відповідно. Використання рису і кукурудзи в середньому складає приблизно 3%. Споживання інших зернових і зернобобових культур на виробництво борошна і круп традиційно незначне і разом складає близько 4% [29].

Сучасний стан ринку зернових культур та продовольства характеризується досить повільним формуванням інфраструктури, яка була б здатна забезпечити скорочення втрат продукції, поліпшити її якість та сприяти формуванню ринкових цін [28].

В останні роки, виробництво зерна та його експорт в Україні зросли до рекордних рівнів, що вимагає певних змін у побудові системи зберігання

врожаю та його транспортування. Мережа існуючих зерноскладів та елеваторів не задовольняє потреби сьогодення. Більшість з наявних елеваторів перебувають у незадовільному стані та потребують реконструкції. На сьогоднішній день наявність та місткість зерноскладів по Черкаській області нараховується загальною кількістю 1087 шт. та на 1242 тис.тон зерна.

Постає нагальна необхідність модернізації наявних та будівництва нових потужностей для зберігання зерна і для підприємства гостро стає питання конкурентоспроможності на зерновому ринку. Адже основний напрямок діяльності ДП «Златодар» є послуги хлібоприймальної дільниці. Головні конкуренти підприємства це ТОВ СП «Нібулон», який розташований на відстані 20 км, також ДПЗКУ «Шполянський елеватор», ДПДАК Хліб України «Потаське хлібоприймальне підприємство» та інші [28].

За дослідженнями Антимонопольного комітету України регіональні ринки хліба залишаються монополізованими у 13 областях. Зокрема, у Вінницькій, Волинській, Івано-Франківській, Кіровоградській, Луганській, Миколаївській, Одеській, Сумській, Тернопільській, Хмельницькій, Черкаській, Чернівецькій та Чернігівській, а також у місті Києві. Подальший розвиток конкуренції на цих ринках стримує державне регулювання.

Ринок хлібопродуктів характеризується найбільш тісною взаємодією попиту і пропозиції. Пропозиція хлібних товарів є під впливом таких чинників, як зміна суспільних потреб, попиту населення і прискорення науково-технічного прогресу. Крім того, в умовах все більшого насичення ринку різноманітними продовольчими товарами, зростають вимоги споживачів до їхнього асортименту і якості; посилюється об'єктивна необхідність більш повного задоволення попиту не населення взагалі, а конкретних соціально-економічних груп споживачів, має використовуватися маркетинговий принцип сегментації ринку [29].

Україна має достатній потенціал для заготівлі продовольчого зерна для виробництва борошна і круп. Найважливішими чинниками, які впливають на територіальне розміщення підприємств із виробництва борошна, є споживачі

й сировинні ресурси [31]. За даними Держкомстату, щорічна потреба України в продовольчому зерні, зокрема для виробництва хліба і хлібобулочних виробів, оцінюється від 5,7 до 7 млн. т. Традиційно використовується широкий спектр зернових культур. Головна роль у продовольчому споживанні, звичайно, належить пшениці – 80 %. Частка жита і гречки складає приблизно 7 і 5% відповідно. На використання рису й кукурудзи в середньому припадає приблизно 3%. Споживання інших зернових і зернобобових культур на виробництво борошна і круп традиційно незначне й разом складає близько 4% [32].

Хлібопекарська промисловість належить до матеріаломістких виробництв, адже частка матеріальних витрат у загальній собівартості продукції становить близько 50 %. В середньому у структурі собівартості хліба витрати на борошно та іншу сировину складають 48%, витрати на збут – 27%, загальновиробничі та адміністративні витрати – 14%, витрати на енергоресурси – 5%, витрати на заробітну плату – 5%. Потрібно відзначити, що в наслідок суттєвого погіршення протягом останніх років сировинної бази хлібопекарної промисловості, багато підприємств, особливо міні-пекарні, для зменшення витрат виробництва почали використовувати харчові добавки, які скорочують тривалість технологічного циклу, підвищують вихід хліба з борошна. Хлібопекарська галузь використовує головним чином вітчизняну сировину: борошно, солод житній, цукор, патока, сіль, маргарин, вершкове масло, олія рослинна, дріжджі, крохмаль, молоко сухе, яйця, сухофрукти, повидло тощо. Виробництво хліба та хлібобулочних виробів значною мірою залежить від ситуації на ринку борошна та коливань на зерновому ринку, оскільки основною ціноутворюючою статтею в структурі собівартості хлібобулочних виробів є борошно [33].

Загалом, вітчизняні виробники, при оцінці конкурентного середовища на ринку хліба та хлібобулочних виробів, на перше місце ставлять поведінку наявних конкурентів. На друге місце ставлять вплив споживачів. Приблизно на однаковому рівні оцінюють загрозу залежність від постачальників та

загрозу появи нових конкурентів. Найменш важливим фактором конкурентного середовища хлібопекарської галузі є сила впливу товарів – замінників на поведінку кінцевих споживачів [34].

Проблемним моментом в організації досліджуваного підприємства є маркетинг. На підприємстві є комунікаційна політика, яка потребує вдосконалення. Найближчим часом на ринку хлібобулочних виробів України слід очікувати зростання конкуренції, у зв'язку з чим перед підприємством постане проблема утримання існуючих і пошуку нових ринків збуту, а тому питання рекламної діяльності стануть одними з найактуальніших. І головне питання здороження вартості сировини, основних матеріалів а також енергоресурсів, що значно впливає на вартість готової продукції [28].

2.2. Загальна характеристика діяльності і показників підприємства

Державне підприємство «Златодар» розташоване у Черкаській області, місті Золотоноша, по вулиці Шевченка, буд. 47. Керівником підприємства є Ломако Олег. Підприємство займається виробництвом таких видів товарів:

- мука зернових культур;
- мука пшенична;
- крупа пшенична;
- крупа із звичайної пшениці(в т.ч. крупка);
- крупа пшенична, що швидко розчиняється;
- крупа інших зернових;
- пшоно шліфоване;
- суміш для корму скоту;
- суміші для корму інших тварин;
- хлібобулочні вироби.

У своїй діяльності підприємство використовує сировину, вироблену в Україні, та розповсюджує продукцію на регіональному рівні – зокрема в Золотоноші, Черкасах та інших містах регіону [36].

Структура державного підприємства наступна:

- склад для приймання зерна;
- 2 сушилки для сушіння зерна 2-СКП6, сушилка ДСП-32;
- автотранспортний підрозділ;
- міні-пекарня;
- апарат управління;
- лабораторія.

Дочірніх підприємств у державне підприємство немає.

Говорячи про організаційну структуру підприємства варто зазначити, що органом його управління є директор. Наймання директора здійснюється Органом управління майном. Підприємство за погодженням з Управлінням визначає структуру і штати. Директор самостійно вирішує всі питання діяльності підприємства, за винятком тих, що віднесені до компетенції Органу управління майном та Управління [35].

Тип організаційної структури підприємства - лінійний. Одна з найпростіших структур. Тип структури управління - лінійно-функціональний. Органом управління є директор. Наймання директора здійснюється Органом управління майном. Підприємство за погодженням з Управлінням визначає структуру і штати. Директор самостійно вирішує всі питання діяльності підприємства, за винятком тих, що віднесені до компетенції Органу управління майном та Управління . Заснований на поділі повноважень і відповідальності за функціями управління на прийняття рішення по вертикалі, тобто по лінії підпорядкування нижчих вищим ланкам (Додаток А).

Це структура, яка передбачає створення на допомогу лінійним керівникам спеціалізованих функціональних підрозділів - штабів для вирішення певних завдань (аналітичних, координаційних, мереженого планування й управління, спеціальних тощо). Штаби не наділяються функцією розпорядження, а готують рекомендації, пропозиції і проекти для лінійних керівників. Вище керівництво займається питаннями стратегічного

планування і контролю, зростання ефективності діяльності організації підрозділів, розвитку потужностей підприємства тощо, для чого має в своєму розпорядженні штаб керівника організації з відповідними функціональними службами для вирішення даних завдань. Керівники підрозділів мають свої штаби (управлінський апарат), які вирішують завдання, що стоять перед ними. Керівники підрозділів відповідають за свою роботу в межах відповідальності і повноважень, які надані їм вищим керівництвом [37].

Між функціональними службами різних штабів встановлюється система функціональних зв'язків, яка забезпечує єдність і конкретність виконання спеціалізованих робіт. Проте зростання обсягу виробництва, різноманітність номенклатури продукції (робіт, послуг), яка випускається, й інші ринкові обставини ускладнюють завдання підтримки оптимальних функціональних зв'язків між штабами. Одним з напрямів удосконалення організаційних структур управління є виділення в складі виробничих підрозділів підприємств (організації) самостійних об'єктів управління – відділень [37].

Директор Підприємства:

- несе повну відповідальність за стан діяльності Підприємства;
- діє без довіреності від імені Підприємства, представляє його інтереси в органах державної влади і органах місцевого самоврядування, інших організаціях;
- розпоряджається коштами та майном відповідно до чинного законодавства;
- укладає договори, видає довіреності, відкриває в установах банків ликові та інші рахунки;
- несе відповідальність за формування та виконання фінансових планів. Орган управління майном не має права втручатися в оперативну і господарську діяльність Підприємства.

Заступники директора, призначаються та звільняються з посади директором за погодженням з Управлінням, інші працівники апарату і

структурних підрозділів Підприємства, призначаються та звільняються директором. Повноваження трудового колективу Підприємства реалізуються загальними зборами (конференцією) [35].

Для представництва інтересів трудового колективу на загальних зборах (конференції) трудовий колектив обирає профспілковий комітет, до складу якого не може обиратися керівник Підприємства. Вибори здійснюються таємним голосуванням строком на 3 роки не менш як 2/3 голосів. Члени виборчого органу не можуть звільнюватися з роботи або переводитися на інші посади з ініціативи адміністрації Підприємства без згоди профспілкового комітету.

Право укладення колективного договору від імені власника надається директору, а від імені трудового колективу - профспілковому комітету підприємства [35].

Концептуальною основою для підготовки фінансової звітності підприємства є Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, інші нормативно-правові акти щодо ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні, внутрішні положення підприємства. Управлінський персонал несе відповідальність за підготовку та достовірне представлення фінансової звітності, зокрема тих документів, які ми розмістили у Додатках, відповідно до Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку та вимог чинного законодавства, що передбачає розробку, впровадження та використання внутрішнього контролю стосовно підготовки та достовірного представлення фінансових звітів, які не містять суттєвих викривлень внаслідок шахрайства або помилки, вибір та застосування відповідної облікової політики, облікових оцінок, які відповідають обставинам [35].

В даний час ДП “Златодар” – одне з найпотужніших підприємств системи Державного агентства резерву України. Територія комбінату – 27 га, зернова місткість – 97,4 тис.тонн, в т.ч. елеватор – 33,1 тис. тонн. В склад

комбінату входить Пальмирське підзвітне хлібоприймальне підприємство з місткістю для зерна 36,5 тис. тонн [36].

Комбінат виконує весь комплекс операцій з зерном: його приймання від виробника, очищення від домішок з доведенням до відповідних кондицій, сушіння, зберігання та відвантаження споживачеві. Загальна потужність зерносушарок, які працюють на природному газу, 226 планових тонн на годину. Комбінат здійснює промислову переробку зерна на пшеничне борошно, крупи, комбікорм. Для цього є потужні промислові цехи : – млинзавод потужністю 220 тонн зерна на добу 3-х гатункового 75% (15 + 50+10) помелу пшениці на борошно з місткістю готової продукції на 3,4 тис. тонн. – круп'яний цех потужністю 60 тонн на добу з виробництва круп ячмінних перлових, круп з м'якої пшениці подрібнених , круп горохових подрібнених; – комбікормовий цех потужністю 220 тонн на добу виробництва комбікормів; – хлібопекарня, яка має дві печі потужністю по 10 тонн хлібобулочних виробів на добу. На комбінаті працює котельня на природному газу, очисні споруди, дві артезіанські свердловини, АТС на 100 номерів (внутрішній телефонний зв'язок).

На комбінаті працює 214 чоловік, включаючи хлібоприймальну діяльність, промислово-виробничий персонал, підсобне господарство та медпункту.

Види діяльності підприємства за КВЕД [36]:

52.10 Складське господарство

10.61 Виробництво продуктів борошномельно-круп'яної промисловості

10.71 Виробництво хліба та хлібобулочних виробів

10.91 Виробництво готових кормів для тварин, що утримуються на фермах

46.21 Оптова торгівля зерном та кормами для тварин

47.11 Роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах переважно з продовольчим асортиментом

Підприємство веде бухгалтерський облік господарських операцій щодо майна і результатів своєї діяльності в натуральних одиницях і в узагальненому грошовому виразі шляхом безперервного документального і взаємопов'язаного їх відображення.

Ведення бухгалтерського обліку за досліджуваний період здійснювалось із застосуванням журнально-ордерної форми обліку з використанням комп'ютерної програми бухгалтерського обліку "1-С Бухгалтерія" [35].

Основним напрямком діяльності підприємства є послуги заготівельної діяльності. Їх значимість можемо побачити на Рис.2.1:

Рис.2.1 Відсоток доходів від діяльності [36]

У конкурентному середовищі підприємство прагне зміцнити своє економічне становище через досягнення переваг над конкурентами. Конкурентної переваги підприємство досягає, знижуючи витрати виробництва чи пропонуючи кращий за якістю товар. Однією з важливих передумов конкурентоспроможності підприємства є наявність трудових ресурсів та їх раціональне використання [39].

Аналіз трудового потенціалу на підприємстві [36]:

- спостерігається скорочення кількості персоналу у 2017 році з метою збереження життєдіяльності підприємства в умовах світової фінансової кризи;

- має місце стабільності корисного фонду робочого часу у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю, а це означає, що керівництво вчасно проводить оздоровлення працівників для попередження їх захворюваності;

- підприємству не притаманна висока плинність кадрів.

Провівши аналіз оплати і стимулювання праці на підприємстві, можна зробити такі висновки:

- оплата праці здійснюється згідно з посадовими окладами штатного розкладу;

- відбувається тенденція зростання фонду оплати праці;

- спостерігається підвищення середньорічної заробітної плати одного працівника;

- преміювання працівників здійснюється в разі їх високої продуктивності праці;

- для стимулювання праці персоналу на підприємстві застосовуються різні доплати і надбавки, порядок виплати яких здійснюється відповідно до положень про оплату та стимулювання праці.

Для підвищення трудового потенціалу ДП «Златодар» ми запропонували наступні заходи:

- впровадження методів атестації і раціоналізації робочих місць на підприємстві;

- впровадження заходів по підвищенню кваліфікації працівників.

Розроблені заходи дозволяють окреслити основні напрямки вдосконалення трудового потенціалу на ДП «Златодар», які призведуть до покращення роботи підприємства, збільшення виручки, покращення умов праці тощо [39].

Головною метою підприємства є забезпечення та реалізація державної політики у сфері державного резерву. Основними напрямками діяльності є [36]:

- виконання завдань уповноваженого органу управління по кількісному та якісному зберіганню матеріальних цінностей державного резерву;
- забезпечення інтересів держави, щодо закупівлі до державного резерву зерна, згідно з доведеними нормативами державних завдань по накопиченню, закладанню, його зберіганню та використанню за нарядами уповноваженого органу управління та інше.

Говорячи про фінансову роботу, що здійснюється на підприємстві, варто сказати, що за неї відповідає фінансовий відділ. Фінансовий відділ є самостійним структурним підрозділом і підпорядковується директору. Організація фінансової діяльності направлена на забезпечення фінансовими ресурсами завдань діяльності, збереження та ефективного використання основних фондів і оборотних засобів, трудових та фінансових ресурсів підприємства, своєчасність платежів в державний бюджет, постачальникам та установам банків. Структуру й штат відділу затверджує директор підприємства у відповідності з типовими структурами апарату управління й нормативами чисельності керівників, фахівців і службовців з урахуванням обсягу робіт. Розподіл фінансової роботи між працівниками фінансового відділу здійснюється відповідно до положення про фінансовий відділ та посадових інструкцій. Відповідальність службовців фінансового відділу встановлена за порушення законодавчих і нормативних актів, наказів та розпоряджень по підприємству, за невиконання або неналежне виконання посадових інструкцій, правил внутрішнього трудового розпорядку підприємства [35].

Фінансово-економічна діяльність — це система використання різних форм і методів для фінансового забезпечення функціонування підприємств та досягнення ними поставлених цілей, тобто, це та практична фінансова робота, що забезпечує життєдіяльність підприємства, поліпшення її

результатів. Фінансово – економічна робота підприємства здійснюється за такими основними напрямками:

- фінансове прогнозування та планування;
- аналіз та контроль виробничо-господарської діяльності;
- оперативна, поточна фінансово-економічна робота [38].

У таблиці 2.1 наведено основні показники діяльності підприємства:

Таблиця 2.1

Основні показники економічної діяльності ДП «Златодар»

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Найменування показника	Один. виміру	Роки			Відхилення 2017/2018		Відхилення 2018/2019	
		2017 рік	2018 рік	2019 рік	Абсол., ±	Відн., %	Абсол., ±	Відн., %
1. Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	тис. грн.	41621	46759	43589	5138	12,34	-3170	-6,78
2. Собівартість реалізованої продукції	тис. грн.	25704	32423	31960	6719	26,14	-463	-1,43
3. Адміністративні витрати	тис. грн.	3918	4652	6679	734	18,73	2027	43,57
4. Витрати на збут	тис. грн.	415	566	669	151	36,39	103	18,20
5. Повні витрати на виробництво і реалізацію продукції	тис. грн.	30037	37641	39308	7604	25,32	1667	4,43
6. Прибуток від реалізації продукції	тис. грн.	15917	14336	11629	-1581	-9,93	-2707	-18,88
7. Прибуток від операційної	тис. грн.	3620	4078	1841	458	12,65	-2237	-54,86

діяльності								
8. Чистий прибуток (збиток)	тис. грн.	2968	3344	1479	376	12,67	-1865	-55,77
9.Рентабельність діяльності (продаж)	%	7,13	7,15	3,39	0,02	х	-3,76	х
10.Рентабельність продукції	%	11,55	10,31	4,63	-1,23	х	-5,69	х

Джерело: розраховано автором на основі даних підприємства

З огляду на таблицю варто зазначити, що не всі показники мають додатне значення абсолютного відхилення. Також варто відмітити, що чистий дохід від реалізації продукції, а саме абсолютне та відносне відхилення мають додатні значення в 2018 році, що свідчить про збільшення чистого доходу. Але від'ємні значення спостерігаються в 2019 році, що вказує на зниження доходу підприємства. Дані табл. 2.1 свідчать про збільшення чистого доходу від реалізації продукції на 12,34 % у 2018 році, проте зменшення на 6,78 % у 2019 році, збільшення собівартості продукції на 26,14 % і її зменшення на 1,43 % у 2018 і 2019 роках відповідно. Прибуток від реалізації продукції зменшився на 9,93 % і 18,88 % у 2018 і 2019 роках відповідно.

В 2019 році рентабельність продукції по прибутку від реалізації становить -5,69 %. Рентабельність продукції зменшилася у 2019 році порівняно з 2017 р., що говорить про негативну тенденцію, але так як показники мають плюсові значення, це говорить про те, що підприємство працює в прибуток.

2.3. Оцінка і аналіз ризиків підприємства

Для виявлення можливих ризиків діяльності ДП «Златодар» проведемо SWOT-аналіз, на основі якого, організація повинна максимально

використовувати свої сильні сторони, спробувати подолати слабкості, скористатися сприятливими можливостями і захиститися від потенційних загроз при реалізації проекту.

Розглянемо SWOT-аналіз в таблиці 2.2:

Таблиця 2.2

SWOT-аналіз ДП «Златодар»

СИЛЬНІ СТОРОНИ	МОЖЛИВОСТІ
<p>Наявність власних виробничих потужностей; Відпрацьована технологічна схема; Висока якість надання послуг; Ефективна договірна політика; Відома торгова марка; Висока кваліфікація персоналу; Ефективне стимулювання праці; Тривале знаходження на ринку; Місцезнаходження компанії; Постійне оновлення робочих інструкцій; Модернізація виробництва</p>	<p>Поліпшення роботи підприємства; Сприятлива регуляторна політика; Розумна податкова політика; Розумне розподілення частини чистого прибутку на державному рівні; Можливості на ринку; Державні замовлення; Постійний попит, можливість реклами;</p>
СЛАБКІ СТОРОНИ	ЗАГРОЗИ
<p>Застаріле технологічне обладнання й устаткування; Відставання в інноваційному розвитку; Сезонність роботи підприємства; Низька ліквідність; Надто розгалужена організаційна структура;</p>	<p>Погодні умови, низька врожайність; Зміни законодавства; Інфляція; Конкуренція; Погіршення фінансового стану клієнтів; Конкуренти-монополісти; Швидка зміна цін на ринку; Наявність товарів – замінників; Уповільнені темпи зростання; Непорядність партнерів; Складність отримання банківського кредиту; Зменшення посівних площ під ранні зернові культури (пшениці, жито)</p>

Джерело: розраховано автором

Підсумувавши слабкі сторони і можливі загрози для діяльності підприємства, визначимо ряд ризиків, які загрожують його стабільній діяльності. Проведемо їх оцінку, експертним шляхом, за п'ятибальною шкалою, визначимо категорії ймовірності ризиків, вплив на роботу і якість управління (Таблиця 2.3):

Таблиця 2.3

Визначення ризиків для ДП «Златодар»

1	2	3	4	5
Опис ризику	Джерело ризику	Ймовірність ризику	Вплив ризику	Підсумкова оцінка
1. Сезонність роботи і непередбачуваність погодних умов сприяють ризикам на виробничому рівні, а саме: бідним врожаям та малим поставкам сировини.	Клімат, погодні умови, природні явища та катастрофи	2	2	4
2. В разі, якщо конкуренти посилять позиції, можлива втрата частки ринку і партнерів	Діяльність конкурентів	3	2	5
3. Для виробництва використовується старе обладнання, що підлягає оновленню або заміні. Це спричиняє повільне та менш прибуткове виробництво	Застаріле обладнання і технології	4	4	8
4. Підприємство відстає в інноваційному розвитку, що також впливає на швидкість та ліквідність виробництва	Відставання в інноваційному розвитку	4	2	6

5. Зміни цін на ринку у зв'язку з кризовою ситуацією в країні	Економіко-політичний стан країни	3	4	7
---	----------------------------------	---	---	---

Джерело: розроблено автором

Підсумкову оцінку ми розраховуємо як суму «Ймовірності ризику» і «Впливу ризику».

За допомогою таблиці 2.4 ми проставляємо оцінку параметра «Ймовірність ризику»:

Категоризація ймовірностей ризику

Таблиця 2.4

Імовірність	Опис категорії	Бали
0,00	Ризику немає	1
0,01 – 0,34	Низький ризик	2
0,35 – 0,70	Середній ризик	3
0,71 – 0,99	Високий ризик	4
1.00	Гарантовані втрати	5

За допомогою таблиці 2.5 ми проставляємо оцінку параметра «Вплив ризику»:

Ступінь впливу наслідку ризику на діяльність підприємства

Таблиця 2.5

Бали	Ступінь впливу	Ймовірний збиток від настання ризику
1	Дуже незначний	До 10 % від визначеного обсягу наявних ресурсів
2	Слабкий	Від 11 до 35 % від визначеного обсягу наявних ресурсів
3	Середня	Від 36 до 55 % від визначеного обсягу наявних ресурсів
4	Висока	Від 56 до 75 % від визначеного обсягу наявних ресурсів
5	Катастрофічна	Від 76 % і вище від визначеного обсягу наявних ресурсів

Отже, після оцінки вірогідних ризиків на ДП «Златодар», ми можемо зробити висновок, що найбільш ризикованим підрозділом підприємства є виробничий підрозділ. Його найбільшим недоліком, який тягне підприємство до зменшення прибутку, є застаріле обладнання та технічне забезпечення.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2

Сьогодні на ринку існує величезний вибір хлібобулочних виробів, масел та процесів переробки зерна для виготовлення продуктів харчування, які збільшується з кожним роком через великий внутрішній ринок країни і потреби в цій продукції, що дозволяє активно розвивати галузь і розширювати асортиментний ряд продукції і методи виробництва.

Ми провели аналіз діяльності Державного Підприємства «Златодар» і, використавши один із розглянутих нами способів оцінки ризиків, підсумували, які чинники сприяють, або можуть сприяти, погіршенню прибутковості підприємства. За допомогою аналізу, керівництво може оцінити вірогідність тих чи інших ризиків, що загрожують стабільній діяльності організації і вжити заходів, щоб попередити банкрутство.

Також ми проаналізували основні економічні показники підприємства за 2017, 2018 та 2019 рік, і можемо зробити висновок, що найбільш ефективним був 2018 рік. Адже чистий дохід складав 46759 тисяч гривень, в той час як в 2019 він упав до 43589 тисяч гривень. Адміністративні витрати, на збут та виробництво виросли на 2027, 103 та 1667 тис. грн. відповідно.

Таким чином, найважливіше місце в управлінні виробничою діяльністю підприємств займає оцінка ризиків. Незалежно від сфери діяльності, ділового середовища, стратегії розвитку та інших факторів будь-яка компанія може зіткнутися з різними видами ризиків, які характерні тільки для даного підприємства. В сучасній ринковій системі, підприємці ще не до кінця зрозуміли і оцінили неминучість ризику і важливість його обліку в підприємницької діяльності. Від здатності компанії прогнозувати і враховувати можливі ризики залежить її стійкість і виживання. Економічні наслідки ризику в процесі управління підприємством можуть проявлятися в матеріальних, фінансових, трудових втрати. Все це може привести до зниження іміджу компанії. Підприємство ризикує не досягти виконання поставлених завдань з виробництва продукції і отримання прибутку, втратити або послабити свої позиції на ринку і т.д. Правильно вибудована

система оцінки ризиків є запорукою ефективного функціонування організації, так як дозволяє швидко реагувати не тільки на можливі ризики, а й на причини їх виникнення принципу прийняття рішень, досягати поставленої мети, а також вибирати адекватні та ефективні засоби управління ризиком.

РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ НА ДП «ЗЛАТОДАР»

3.1. Прийняття управлінського рішення щодо напрямів удосконалення системи ризиків

Зробивши аналіз галузі, підприємства «Златодар» та ймовірних ризиків для його стабільної діяльності, спробуємо прийняти рішення, яке призведе до зменшення ризиків на підприємстві, знизить їх вплив на продуктивність та дасть змогу контролювати і завчасно попереджувати.

Визначимо декілька варіантів щодо можливих напрямів боротьби з ризиками та їх оптимізації [40].

Внутрішніми засобами оптимізації можуть бути:

1. Лімітування ризиків (встановлення певних економічних і фінансових нормативів):

- максимальний обсяг надходження товару від окремого постачальника;
- мінімальний рівень торговельної надбавки, що використовується у підприємстві;
- максимальний розмір знижок, що надаються;
- граничний рівень переоцінки товару.

2. Диверсифікація:

- диверсифікація постачальників товарів;
- диверсифікація цілей;
- диверсифікація товарного асортименту;
- диверсифікація сегментів ринку;
- диверсифікація рівня торговельної надбавки у підприємстві;
- диверсифікація знижок, які надаються підприємством.

3. Мінімізація ризиків доцільна, коли їх неможливо уникнути цілком.

Використовують наступні заходи [41]:

- застосування змінних умов у межах договору щодо цін з постачальниками;
- скорочення переліку форс-мажорних обставин у договорах із постачальниками;
- підвищення обґрунтованості рішень, пов'язаних з визначенням рівня торговельної надбавки;
- обґрунтування економічної доцільності проведення переоцінки і використання системи знижок.

Можливі такі заходи щодо внутрішнього страхування ризиків [41]:

1. Забезпечення компенсації можливих фінансових втрат за рахунок системи штрафних санкцій - передбачає визначення і включення в умови договорів необхідних рівнів штрафів, пені, неустойок та інших форм фінансових санкцій у випадку порушення постачальниками своїх зобов'язань (рівень штрафних санкцій повинен компенсувати фінансові втрати підприємства, пов'язані з негативними наслідками ризиків);
2. Забезпечення компенсації можливих фінансових втрат за рахунок відповідної «премії за ризик» - передбачає одержання від контрагентів додаткового прибутку щодо ризикових операцій зверх того рівня, що можуть забезпечити безризикові операції;
3. Забезпечення подолання негативних фінансових наслідків за рахунок попереднього резервування частини фінансових коштів, яке здійснюють у наступних формах:
 - формування резервного (страхового) фонду підприємства;
 - формування резервних обсягів фінансових коштів при розробці бюджетів з окремих заходів;
 - формування цільових резервних фондів (наприклад, фонду з надання знижок покупцям та ін.).

Зовнішні засоби зниження ризику передбачають передачу відповідальності за даний ризик (цілком або частково) страховій компанії. Зазначимо, що ризики не підлягають обов'язковому страхуванню. Ці заходи використовують за наступних умов:

- ризик має складний, системний характер (що ускладнює його оптимізацію методами активного реагування);
- підприємство має у своєму розпорядженні достатні фінансові ресурси для зовнішнього страхування;
- однобічне використання внутрішніх засобів зниження ризику не дає позитивних результатів;
- підприємство не має кваліфікованих кадрів, які здатні здійснювати аналіз і розробляти заходи щодо оптимізації ризиків.

На розмір страхових платежів впливають такі фактори, як: загальний період страхування; діючі страхові тарифи; розмір суми, що відшкодовується. Підприємства проводять оцінку зазначених факторів і керуються ними при виборі страхової компанії.

Враховуючи те, що на ДП «Златодар» немає працівника, який відповідає за контроль системи ризиків, нашою пропозицією є впровадити позицію ризик-менеджера. Ризик-менеджер на регулярній основі проводить виявлення та оцінку ризиків в своєму відділі, направляє цю вимогу в суміжні підрозділи або організації, на підставі зібраної інформації формує реєстри, карти, паспорти ризиків, бере участь у призначенні відповідальних власників ризиків і розробці необхідних заходів з управління ризиками [42].

Максимізація ефективності діяльності - це мета будь-якої компанії. Для цього необхідно свідомо прийняти певний набір ризиків, який викликаний впливом зовнішніх і внутрішніх факторів. Основним завданням управління ризиками є постачання керівництва підприємства даними про бізнес-позиціонуванні, що необхідно при прийнятті управлінських рішень [43].

Перший крок, який необхідно зробити при впровадженні системи управління ризиками це організація корпоративної культури ризик-менеджменту. Вона являє собою основу, на якій будується вся система, і передбачає [44]:

- прийняття і управління ризиками не тільки керівництвом і менеджментом компанії, але і кожним співробітником підприємства;
- узгоджені поняття і цілі в області ризик-менеджменту;
- скоординовану роботу і тісний контакт структурних підрозділів підприємства;
- регулярне розгляд виникаючих проблем і розбіжностей з питань управління ризиками.

Перш за все, виникає необхідність впливу на ставлення співробітників до плану комплексного управління ризиками. Керівництву компанії необхідно грамотно донести до співробітників інформацію про свої наміри і про готовність впровадження ризик-менеджменту як системи, слід опрацювати систему мотивації персоналу на участь в даному процесі, варто створити і довести до відома кожного співробітника загальну ідею ризик-менеджменту, показати успіх окремих ділянок або напрямків бізнесу [44].

Створення системи ризик-менеджменту часто неможливо без переосмислення організаційної структури компанії, процедур прийняття управлінських рішень, залучення нових фахівців в даній сфері і введення системи щодо посилення такого важливого чинника, як кваліфікація наявного персоналу.

Ефективна система ризик-менеджменту організовується за допомогою впровадження в систему управління підприємством окремої організаційної одиниці. Це не обов'язково має бути окремий структурний підрозділ, на невеликих підприємствах таку роль виконують окремі співробітники (менеджери з управління ризиками). Але на великих і середніх підприємствах ефективніше буде створити в структурі відділ або службу управління ризиками. У всіх підрозділах, діяльність яких пов'язана з

факторами ризику, необхідно буде вибрати співробітника, який буде відповідати за ризики безпосередньо його відділу [45].

Однією з перешкод в ході організації ризик-менеджменту є те, що в компанії не розроблені відповідні регламенти та організаційно-розпорядчі документи, і це сприяє гальмуванню процесу аналізу і контролю ризиків. Необхідно підготувати всі відповідні документи і створювати звіти і рекомендації в стандартизованої формі. У складі основних регламентуючих документів компанії з управління ризиками повинні бути присутніми наступні: «Декларація ризик-менеджменту»; «Керівництво з ризик-менеджменту»; «Програма управління ризиками» [46].

Декларація з ризик-менеджменту містить виклад ключових моментів управлінської стратегії підприємства в певній сфері, зокрема зниження рівня можливих ризиків аварій, створення спеціальних резервних фондів для компенсації можливих збитків чи створення системи страхування. Декларація виражає філософію компанії стосовно управління ризиком. У ній слід креслити розмежування повноважень між різними структурними одиницями, зазначити, хто відповідає за певні аспекти управління ризиком тощо [48].

Наявність чіткої декларації надає компанії такі переваги. По-перше, її розробка фокусує увагу керівництва на питаннях управління ризиками, тому що топ-менеджмент вимушений чітко визначити свою позицію стосовно ризиків, з якими стикається компанія, та донести її до всіх інших працівників. По-друге, декларація допомагає в підготовці планів, потребуючи внесення в них відомостей про те, як саме (операційно та організаційно) компанія буде реалізовувати поставлені завдання у сфері ризик-менеджменту. По-третє, декларація закріплює обов'язки щодо управління ризиками за цілком конкретними посадами, що дозволяє уникнути безвідповідальності працівників компанії та налагодити дисципліну. По-четверте, декларація сприяє обговоренню питань управління ризиками в усіх

підрозділах компанії в ході контактів ризик-менеджера з їх працівниками [48].

Керівництво з ризик-менеджменту представляє собою комплекс нормативних, інструктивних і робочих матеріалів, які регулюють процес управління ризиками з моменту їх виявлення до моменту порядку встановлення лімітів по виявлених ризиків [48].

Програма управління ризиками повинна носити максимально конкретний характер, описуючи виявлені ризики та методи впливу на них. На етапі виявлення ризиків, в якому, як правило, береться за основу суб'єктивний аналіз, компанія виділяє відділи, в більшій мірі схильні до ризиків, і докладно досліджує види ризиків, які притаманні їй бізнесу. Але незалежно від того, що діяльність зі збору даних допомагає ідентифікувати основну частку ризиків, в більшості випадків, через якийсь час з'являються нові ризики. Тому щоб уникнути проблем в подальшій роботі важливо створити спеціальну програму з діагностики таких ризиків, яка буде спрямована на виявлення чинників, що сприяють виникненню ризиків [47].

При впровадженні системи ризик-менеджменту на підприємствах найбільш популярним методом діагностики ризиків є анкетування. Також широко використовуються методи інтерв'ювання, експертної оцінки та аудиту ризиків. Але, щоб отримати уточнені результати, необхідно почати реалізацію процесу ризик-менеджменту з аналізу основних фінансових і економічних показників діяльності підприємства. Один з найбільш складних етапів в процесі побудови системи ризик-менеджменту - це оцінка ризиків організації [47].

На практиці можна виділити кілька причин для створення посади ризик-менеджера в компанії. Позначимо деякі з них. По-перше, це централізація і координація управління ризиками. По-друге, впровадження інтегрованого підходу до процесу управління ризиками. І нарешті, поліпшення інформованості керівництва про ризикової позиції або діяльності організації. Це, мабуть, найзначніші фактори, що впливають на рішення

заснувати нову позицію професіонала, що займається оцінкою майбутніх ризиків. Найбільш важливими кваліфікаційними складовими для заняття посади ризик-менеджера, в свою чергу, є такі якості, як комунікабельність, здатність керувати, знання обліку та звітності, знання фінансів, математики і статистики, освіта в області ризик-менеджменту.

На ризик-менеджера, як висококваліфікованого фахівця, покладається відповідальність за щоденну реалізацію програми управління ризиками і підвищення рівня усвідомлення важливості питань ризик-менеджменту всередині організації. Він повинен здійснювати не тільки щоденний моніторинг стану справ, але й обмінюватися досвідом і судженням з іншими структурними підрозділами. Більш того, фахівець з ризик-менеджменту несе відповідальність за відповідний процес ідентифікації та аналізу ризику на самій ранній стадії реалізації нового проекту, ставлячи до відома вище керівництво. Залежно від розміру організації і обсягу роботи, пов'язаної з оцінкою будь-яких ризиків, функції ризик-менеджера можуть бути покладені на одного фахівця або на окремий підрозділ. В нашому випадку, для ДП «Златодар» ми пропонуємо почати з позиції одного ризик-менеджера, який оцінить ситуацію та почне реалізовувати плани по мінімізації ризиків. Згодом, якщо це принесе позитивні наслідки, можливо, буде раціонально запровадити ризик-відділ.

Схема організації ризик-менеджменту представлена на Рис. 3.1. Вона є складовою загальної стратегії підприємства і полягає у розробці цілої системи заходів з виявлення ризиків, оцінювання рівня їх концентрації та імовірності виникнення, попередження небажаних наслідків ризикових подій та компенсації понесених втрат, на її основі яких приймаються пошукові рішення, і способи вибору варіанта мінімізації ризиків [49].

Схема дій ризик-менеджера

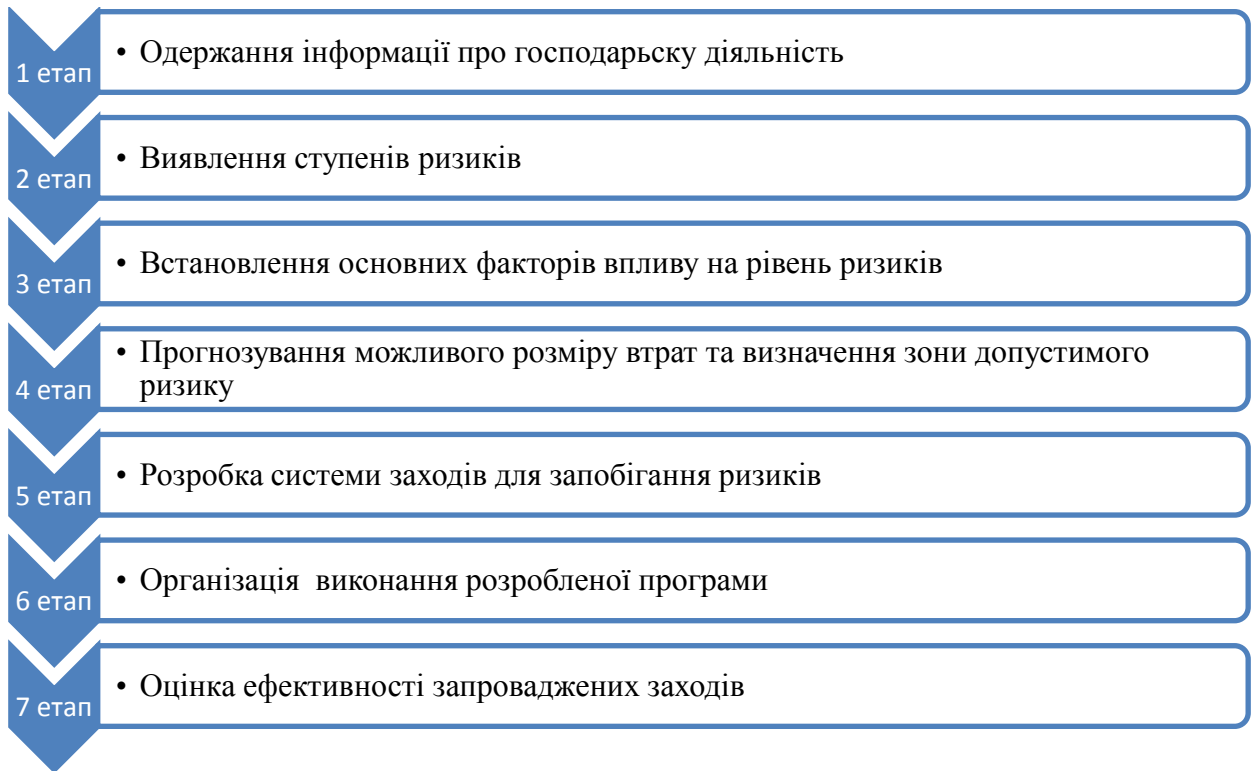

Рис. 3.1 Схема дій ризик-менеджера

Отже, позиція ризик-менеджера на підприємстві сприятиме оперативному вирішенню ризикових ситуацій, їх попереджуванню та ліквідації. Даний процес націлений на довгострокову перспективу і отримання додаткових конкурентних переваг в майбутньому.

3.2. Обґрунтування доцільності впровадження методу управління ризиками

З ризиками на підприємствах працюють підрозділи, які стикаються з ними в процесі виробничої діяльності. У структурі компанії має бути підрозділ або хоча б одна людина - власник повної інформації по ризиках. Всі ризики повинні бути виявлені, і керівництво повинно розуміти, які з них компанія бере на себе, в якій мірі і з яких причин.

Для ефективного функціонування необхідно:

По-перше, слід виявити і класифікувати всі ризики; по-друге, ці ризики потрібно оцінити; по-третє, компанія повинна визначити, як вона буде

управляти кожним видом ризику, і встановити ліміти на кожен ризик. Такі ліміти повинні мати чисельне вираження, хоча іноді можуть дорівнювати нулю - якщо ризик повністю управляється, або не встановлюватися - якщо компанія вирішила взяти ризик повністю на себе.

І необхідно вибудувати ефективну систему контролю і реагування на ризики усередині компанії.

Для того, щоб визначити раціональність впровадження на підприємстві такої позиції, як ризик-менеджер, застосуємо метод «дерева рішень» (Рис.3.2). Але враховуючи те, що на ДП «Златодар» працює всього 207 чоловік, такий підхід може принести збитки, та не принести користі.

«Дерево рішень»

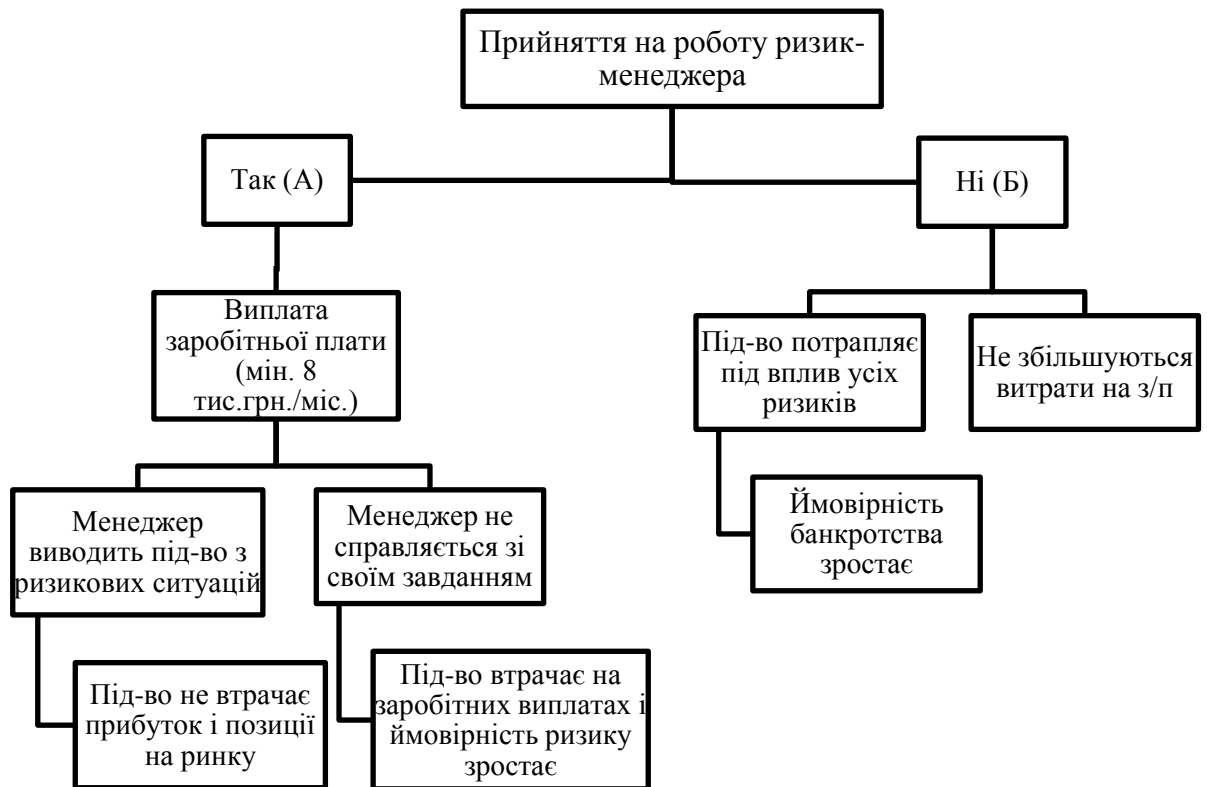

Рис. 3.2 «Дерево рішень» (Створено автором)

В разі, якщо ми приймаємо на роботу ризик-менеджера, перші витрати, з якими ми зіштовхнемося, це виплати заробітної плати та податки за працівника.

Суму заробітної плати для ризик-менеджера ми визначили відповідно до документу «Стратегічний план розвитку Державного підприємства

«Златодар» на 2019 - 2023 роки», в якому вказано, що плановою середньою заробітною платою для працівників є 8200 гривень. Взявши цю суму, можемо зробити висновок, що в рік на виплату зарплати одному ризик-менеджеру буде витрачено 98 400 грн.

Після прийняття менеджера, можливі два варіанти розвитку подій. Перший – позитивний, коли наша інвестиція в працівника виявляється виправданою, і, завдяки спеціалісту, підприємство не зазнає збитків, а навпаки, поступово виходить з кризових ситуацій, обходячи ризики.

Другий варіант повністю протилежний до першого. В ньому менеджер не справляється зі своїми обов'язками і ми дарма інвестуємо в нього гроші. Цей варіант можливий у випадках, якщо ризик-менеджер не є достатньо досвідченим у своїй галузі або не викладається на повну силу. Нажаль, цей ризик ми прорахувати не можемо, адже поки не влаштуємо працівника, не дізнаємося, на що він дійсно здатний і скільки сил вкладе в наше підприємство.

Якщо ж ми не приймаємо на роботу ризик-менеджера, ми не маємо незапланованих витрат на його заробітну плату, але цим самим ризикуємо втратити частину ринку і покупців, клієнтів, партнерів, а також, згодом, прийти до банкрутства.

Поява на підприємстві ризик-менеджера має низку переваг та перспектив, роздивимося основні з них [50]:

1. Зменшення невизначеності. контроль негативних факторів супроводжується комплексом заходів по зменшенню ймовірності їх появи і мінімізації їх впливу. Завдяки своєчасній підготовці і планування, навіть при настанні ризикової події, компанія зберегти безпечний рівень функціонування.
2. Пошук перспективних шляхів поліпшення. Управління ризиками оцінює нескінченно можливу кількість варіантів настання сприятливих наслідків в небезпечному середовищі. Тільки якщо вся команда має здатність

розпізнавати ризики і володіє необхідними навичками для управління ними, пошук перспектив набуває максимальної ефективності.

3. Оптимізація планування і підвищення ефективності.

Маючи в своєму розпорядженні коректними вступними даними компанії, її основними показниками, поточними процесами і перспективами дозволяє більш виважено і ефективно планувати подальшу діяльність, що в свою чергу, збільшує ефективність використання сприятливих перспектив, скорочує негативні наслідки і сприяє оптимізації діяльності організації.

4. Економія ресурсів. Особлива увага приділяється питанням

економічної доцільності проведення тих чи інших заходів. Регулярний аудит наявних ресурсів і збільшення ліквідності активів дозволяє не тільки уникнути серйозних втрат, але і сприяє збільшенню доходу.

5. Точність і актуальність інформації. Процес управління ризиками збільшує точність інформації та аналізу, важливість яких важко переоцінити для подальшого вибудовування корпоративної стратегії на якому б рівні управління воно не відбувалося.

6. Імідж і положення на ринку. зарекомендували себе

професіонали, якісно і стабільно керуючі ризиками завжди набагато більш привабливі як для інвесторів, так і для кредитних організацій, страхових компаній, постачальників і клієнтів.

Сформувавши систему, забезпечив адекватний зворотний зв'язок, компанія приходить до принципу постійного вдосконалення процесів. Таким чином, якщо організаціям доводиться функціонувати в умовах динамічно змінюваним зовнішнім середовищем, вони самі повинні стати такими ж динамічними. Тобто важливим параметром становиться адаптивність системи - то, наскільки швидко вона здатна відреагувати на зміни. Розглянемо зазначені етапи побудови системи ризик-менеджменту докладніше [51].

1. Формування загальної стратегії управління ризиками. Цей етап найбільш важливий. Для системи управління ризиками він означає процес

визначення мети. Ризиків, здатних вплинути на діяльність конкретної організації, безліч. Намагатися побачити за всіма відразу - завдання не реалізована, і не ефективна з економічної точки зору. Основна мета будь-якої комерційної організації - отримання прибутку. Саме цього від неї очікують акціонери. Відповідно, прибуток повинна бути максимальною з урахуванням наявних в розпорядженні підприємства ресурсів, тобто:

$$P = P \{k, l\} \rightarrow \max ,$$

Де P – прибуток; k – капітал; l – труд.

Але максимальний прибуток, як правило, витягується шляхом участі в найбільш ризикованих областях діяльності. Висока прибутковість часто обумовлюється високою волатильністю того чи іншого активу, а значить, ресурси організації (k і l) повинні бути відповідним чином застраховані від втрат. Це змушує накладати певні обмеження на розмір одержуваної фірмою прибутку. Вона повинна бути максимальною, але при цьому не повинна перевищувати прийняттого рівня ризику, що встановлюється і прийнятого стейкхолдерами організації.є:

$$P = P \{k, l\} \rightarrow \max$$

$$r \leq r_{\max}$$

де

r - рівень ризику, що приймається організацією,

r_{\max} - максимально допустимий рівень ризику, який може прийняти організація.

На даному етапі і виникає питання ефективності. Поняття ефективності структури ризик-менеджменту визначається ефектом від проведення заходів щодо зниження рівня ризику. Таким чином, вся діяльність організації з управління ризиками повинна полягати в рамках системи з трьох рівнянь:

$$P = P \{k, l\} \rightarrow \max$$

$$r \leq r_{\max}$$

$$Lr - (Lc + Cr) \geq 0 ,$$

де

L_r - ймовірні втрати від реалізації ризиків до проведення заходів щодо оптимізації ризиків,

L_c - ймовірні втрати від реалізації ризиків після проведення заходів щодо оптимізації ризиків,

C_r - вартість проведення заходів по оптимізації ризиків.

Це справедливо для заданого горизонту планування, тобто при будь-якому розподілі термінів, на будь-якій ділянці, дане рівняння може не виконуватися. Визначити ж, які напрямки діяльності організації варто включати в систему в якості керованих параметрів, дозволяє аналіз карти ризиків. Формувати її зручніше при цьому ризик-менеджмент безперервна коригування, поліпшення системи ризик-менеджменту за умови підтримки її досить високою адаптивності - ключ до ефективного управління організацією в цілому шляхом поєднання з матрицею частоти / величини ризиків [51].

Шляхом розміщення на представленій матриці всіх ідентифікованих ризиків приймається рішення про включення або не включення конкретної загрози в список ризиків, що підлягають мінімізації. Такий підхід дозволяє оптимізувати процес класифікації ризиків, з якими може зіткнутися організація. Фактично, всі вони поділяються на 4 групи (відповідно до 4 квадратів на Рис. 3.3):

1. Низька частота прояву / низькі ймовірні втрати.
2. Висока частота прояву / низькі ймовірні втрати.
3. Висока частота прояву / високі ймовірні втрати.
4. Низька частота прояву / високі ймовірні втрати.

Подібне розбиття дозволяє класифікувати типи ризиків і виділити найбільш значущі з них. На практиці більше уваги приділяють ризиків з квадрантів 2 і 3 як найбільш часто реалізованим, а значить, найбільш прогнозованим. Квадрат 1 рідко включається в список ризиків, що підлягають оптимізації. Як правило, вони враховуються при вибудовуванні бізнес-процесів організації [51].

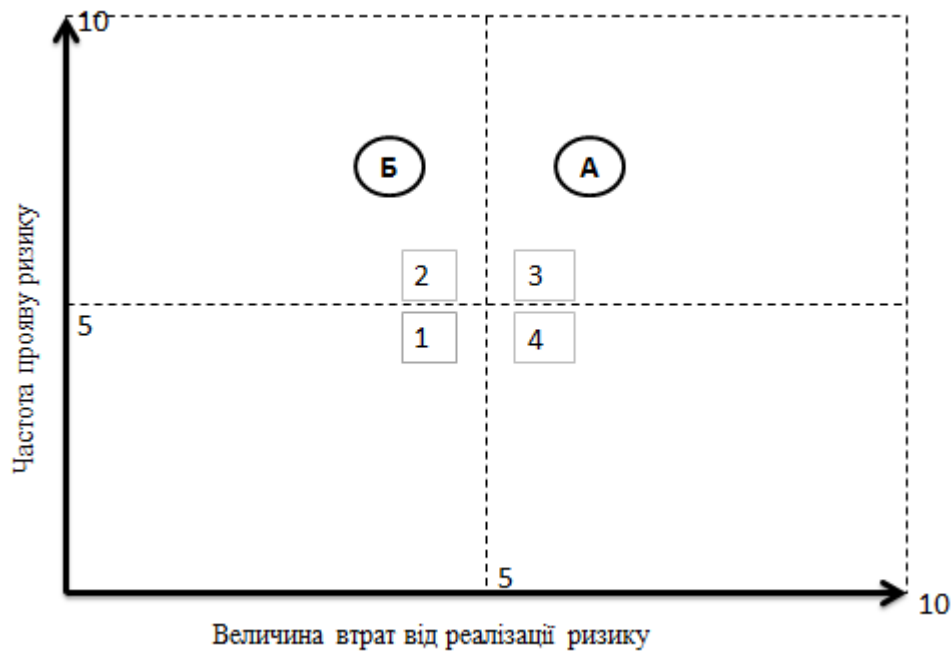

Рис.3.3 Матриця ризиків підприємства

Дуже небезпечні для будь-якої фірми ризики, що потрапляють в квадрант 3, - їх складно прогнозувати і вони можуть мати катастрофічні наслідки для господарюючого суб'єкта. Зазвичай з такими погрозами допомагає впоратися резервування, але на практиці обліку цих загроз приділяється занадто мало уваги.

Побудувавши матрицю ризиків підприємства, ми поставили на неї дві точки – А і Б, які відповідають нашим варіантам дій з «дерева рішень».

Точка «А» відповідає за варіант «Так» в прийнятті рішення, і знаходиться в квадраті 2. Це означає, що ризик матеріальних втрат після вибору цієї стратегії є надто великим, адже ми повинні найняти менеджера, виплачувати йому заробітню плату, вкласти гроші в запропоновані ним проекти, але ризик того, що працівник не впорається з поставленими задачами є великим, і підприємство може втратити більше.

Точка «Б», відповідно, є варіантом «Ні», і приводить до того, що ми не наймаємо нового співробітника, не збільшуємо зарплатний фонд, але тим самим не вводимо стратегію зберегти підприємство від ймовірних ризиків банкрутства, що в подальшому, може призвести до розпаду організації.

Таким чином, за результатом дослідження можемо прийти до наступного висновку: необхідним є здійснення впливу на об'єкти ризику з метою зменшення ступеня їх чутливості до факторів ризиків за допомогою впровадження такої позиції як ризик-менеджер.

3.3. Вплив запропонованого методу на основні показники діяльності підприємства

Застосування зазначеного ризик-орієнтованого підходу направлено на запобігання випуску невідповідної продукції, надання невідповідних послуг, кооперації з ненадійними партнерами, втрати частки ринку і т.д.

Впровадження ризик-менеджменту дає підприємству наступні можливості [52]:

- підвищувати можливість досягнення цілей;
- підтримувати активний менеджмент;
- усвідомлювати необхідність ідентифікації та впливу на ризики по всій організації;
- покращувати ідентифікацію можливостей і загроз;
- відповідати відповідним законодавчим та іншим обов'язковим вимогам і міжнародним нормам;
- покращувати обов'язкову і управлінську звітність і т.д.

Для впровадження і успішного функціонування ризик-орієнтованого підходу, необхідно впроваджувати певний механізм управління ризиками.

Впровадження і застосування ризик-орієнтованого підходу має займати одне з важливих місць в стратегії підприємства. Завданням підприємства є збереження стабільності на ринку і забезпечення фінансової стійкості, тому пропонується застосовувати зважену стратегію управління ризиками. Вона передбачає застосування методів визначення і зниження ризиків з урахуванням додаткових факторів, можливостей і загроз.

Наступним кроком впровадження ризик-орієнтованого підходу є формування групи ризик-менеджменту. Завдання ризик-менеджерів полягає в виявленні ризиків, їх оцінці, страхуванні, контроль і моніторинг. Для початку ми можемо впровадити одного фахівця, який буде розробляти систему управління ризиками. У разі, якщо ризик-менеджмент принесе позитивні плоди підприємству, але керівники будуть бачити, що менеджеру важко справлятися самотужки, можна організувати підгрупу з управління ризиками, або ж користуватися аутсорсингом.

Для того, щоб визначити вплив введення нової позиції, а саме ризик-менеджера, на діяльність ДП «Златодар», проведемо оцінку поточної вартості персоналу у вигляді таблиці (Табл. 3.1):

Таблиця 3.1

Плановий розрахунок витрат на одного працівника

Елемент витрат	Допущення	Витрати, грн.
Наймання нового працівника		
Подача оголошення	Одне на місяць на сайті з пошуку роботи	390
Перевірка рекомендацій	3/4 години	150
Співбесіда	6 годин	307
Робота HR відділу	20 годин	1025
Всього		1872
Стажування і навчання		
Первинне		
Час керівника	10 годин керівника в перший тиждень	1000
Час працівника	15 годин	768,75
Навчання на робочому місці		
Час керівника	1/3 год в день, 20 днів	3000
Час помічника	20 днів, по пів дня	4100
Всього		8868
Разом		10 740

Для розрахунків ми взяли середню зарплату на підприємстві станом на 2020 рік – 8200 грн., та вирахували з неї приблизну суму за годину роботи – 51,25 грн., а зарплату керівника подвоїли.

Сума витрат на наймання ризик-менеджера є мінімальним вкладенням на початку впровадження цього рішення, більшими витратами слугуватимуть витрати на зарплату після того, як працівника оформлять офіційно і він/вона почне працювати самостійно.

Отже, 18 940 гривень буде мінімальним початковим внеском на ризик-менеджера, який складатиметься з витрат на одного працівника і зарплати за перший місяць роботи у розмірі 8200 гривень.

Сума, яка буде виходити за рік, може здаватися значною для підприємства, економічна діяльність якого погіршується в порівнянні з попередніми роками. Але цей захід є необхідним для того, щоб попередити масштабну ризикову ситуацію, а в подальшому, навіть банкрутство організації.

Тому, можемо сказати, що наймання ризик-менеджера також є ризиковим рішенням, але в той самий час це інвестиція в стабільне існування ДП «Злотодар».

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3

Отже, у третьому розділі ми розглянули можливі варіанти системи управління ризиками на ДП «Златодар», економічна діяльність якого зазнає спаду. З усіх варіантів ми вибрали найбільш оптимальний – відкриття на підприємстві нової позиції – ризик-менеджера. Ми розглянули організацію роботи менеджера, позитивні сторони його працевлаштування, відповідальність, що на нього покладається.

Ми підраховали мінімальну середню вартість вкладень у влаштування нового працівника, що дорівнює 10 740 грн. Також враховуємо суму зарплати, що складає мінімум 8200 грн., як вказано в документаціях підприємства.

І хоча, виходячи з ситуації, в якій знаходиться ДП «Златодар», запровадження обраного нами рішення, є ризиковим, цей ризик буде вартий збереження стабільного існування підприємства в сучасних конкурентних умовах.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

У бакалаврській роботі було здійснено теоретичне узагальнення та запропоновано заходи щодо управління ризиками на підприємстві, розробленню системи ризик-менеджменту та пошуку найоптимальнішого варіанту збереження підприємства від масштабних ризиків, які полягають в оцінці ймовірних ризиків для діяльності підприємства.

Проблема ризиків вже досить давно обговорюється в закордонній та вітчизняній економічній літературі. Більш того, деякі великі підприємства (в основному це великі банківські або фінансово-інвестиційні структури) створюють спеціальні підрозділи, що складаються з менеджерів з управління ризиками, або співпрацюють зі сторонніми консультантами або експертами, які розробляють програму дій фірм при зіткненні з різними видами ризиків. Як вже було сказано, таку цікавість ризики викликають через напружену ситуацію в світі загалом і в Україні особливо. Крім дії таких факторів, як світова економічна криза, напружена соціальна ситуація в країні, політична обстановка можна також заключити, що економіка України все ще знаходиться в перехідному стані, тобто ще не остаточно перейшла від планової моделі до ринкової. Для прискорення цього процесу необхідний досить стрімкий розвиток. Для планової економіки управління ризиками було менш характерне, тому зараз цей вид діяльності потребує значно вищої уваги.

У даній дипломній роботі ми вивчили такі поняття як «ризик», «аналіз і оцінка ризику», «ризик-менеджмент». Також, було розроблено класифікацію ризиків та досліджено її роль в управлінні.

Також в рамках даної роботи розроблено основні підходи до мінімізації ризику на державному підприємстві «Златодар», їх аналізу та оцінки, подано оптимальну модель управління ризиками на підприємстві.

Актуальність цієї проблеми буде простережуватися і надалі, оскільки підприємства працюють в динамічному середовищі, а постійна зміна ринкових умов неможлива без ризиків. Щодо майбутніх напрямків

дослідження даного питання, то можна виокремити такі: розробка основних етапів побудови системи управління ризиками, можливість перейняття від зарубіжних компаній досвіду щодо ризик-менеджменту.

Після вивчення теоретичної та методологічної бази, оцінки стану галузі обробки та хлібопродуктів, вивчення ринку та конкурентів, ми змогли прийти до висновку, який покращить діяльність ДП «Златодар». Кінцева мета ризик-менеджменту відповідає цільовій функції підприємництва, яка полягає в здобутті найбільшого прибутку при оптимальному, прийнятному співвідношенні прибутку й ризику.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ризики та їх планування в діяльності підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://studme.com.ua/14020404/finansy/riski_uchet_planirovanii_deyatelnosti_predpriyatiy.htm
2. Ризики підприємницької діяльності та економічна безпека підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/1334020352819/ekonomika/riziki_pidpriyemnitskoyi_diyalnosti_ekonomichna_bezpeka_pidpriyemstva
3. Конкурентоспроможність підприємства: оцінка рівня та напрями підвищення: [монографія / за заг. ред. О. Г. Янкового]. Одеса : Атлант, 2013. – 470 с.
4. Підприємництво та його організаційно-правові засади : навч. посібник. - Вид-во ДЗ "ЛНУ імені Тараса Шевченка", 2013. - 400 с. / Параграф 7.2
5. Правила Incoterms 2020 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.dhl.com/ua-ru/home/our-divisions/freight/customer-service/incoterms-2020.html>
6. Терміни ІНКОТЕРМС 2020 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://incoterms2020.com.ua/Terms__INCOTERMS__2020.html
7. Підприємництво та його організаційно-правові засади : навч. посібник. - Вид-во ДЗ "ЛНУ імені Тараса Шевченка", 2013. - 400 с. / Параграф 7.1
8. Основні принципи аналізу ризику. Кількісний та якісний аналіз [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/86193/ekonomika/osnovni_printsipi_analizu_riziku_kilkisniy_yakisniy_analiz
9. Стаття «Поставить на карту: классификация и оценка рисков» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.estimatica.info/assessment/standards-and-methods/85-postavit-na-kartu-klassifikatsiya-i-otsenka-riskov>
10. Г.Г. Кірейцев, Фінансовий менеджмент, Житомир: ЖІТІ, 2001.// Пункт 9.4 – 440 с.
11. Зоріна О.А. Методи аналізу фінансових ризиків, 2011 – 221-228 ст.
12. Риски предприятия: методы оценки, анализ и управление [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://articlekz.com/article/20141>
13. Пікус Р.В. Оцінка підприємницького ризику/ Р.В. Пікус //Фінанси України. - 2004. - № 5. - С.88-93

14. Методологія та система показників оцінки ризику в стратегічному управлінні підприємствами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/1503080261279/menedzhment/metodologiya_sistema_pokaznikov_otsinki_riziku_strategichnomu_upravlinni_pidpriyemstvami
15. М.М. Мамчин, О.Б. Мних, І.М. Паробецька, Управління ризиками в логістиці Конспект лекцій, 2010 – 150 ст.
16. Методи оцінювання ризику на фінансовому ринку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/90676/finansi/metodi_otsinyuvannya_riziku_finansovomu_rinku
17. Характеристика методу “дерево рішень” як інструмента обґрунтування управлінських рішень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://studfile.net/preview/7393056/page:6/>
18. Управление риском / Глосарий [Електронний ресурс] – режим доступу: http://www.mrcmarkets.ru/beginners/glossary/u/upravlenie_riskom.php
19. Сидорук Н.Л. Система управління економічними ризиками господарської діяльності підприємства [Електронний ресурс] / Н.Л. Сидорук, А.Г. Балдинюк // Економічні науки / 10. Економіка підприємства. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/17_AND_2010/Economics/69266.doc.htm
20. Управление рисками [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.management.com.ua/finance/fin097.html>
21. Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків: навч. посіб.: [для студ. вищ. навч. закл.] / [Л. І. Донець, О. В. Шепеленко, С. М. Баранцева та ін.]. – К.: ЦУЛ, 2002. – 457 с.
22. Піскунова О. В. Аналіз та оцінка фінансових ризиків діяльності малих підприємств // Фінанси України. - 2011. - №8. - с. 119-129
23. Литвицький В. Цінові та фіскальні ризики гальмування економічного зростання в Україні // Банківська справа. - 2010. - №5. - с. 8-16
24. Минаева Е. В., Короткова И. В. Систематизация условий и факторов проявления экономических рисков // Пищевая промышленность. - 2010. - №2. - с. 26-28
25. Закаткіна, Д. В. Система управління ризиками підприємств сфери послуг / Д. В. Закаткіна. - 2014. - С. 125-127.
26. Мінімізація ризиків [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://referat-ok.com.ua/marketing/marketingovi-doslidzhennya-minimizaciya-rizikiv>
27. Способи мінімізації ризиків проектів [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

https://pidruchniki.com/87737/menedzhment/sposobi_minimizatsiyi_rizikiv_proektiv

28. Стратегічний план розвитку Державного підприємства «Златодар» на 2019 - 2023 роки. [Документ, наданий підприємством].

29. Державна підтримка українського експорту, Україна. Борошномельно-круп'яна галузь [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrexport.gov.ua/ukr/prom/ukr/157.html>

30. Квач Я.П., Кошельок Г.В. Економіка Харчової Промисловості № 2(26) – 2015

31. Офіційний веб-сайт Міністерства економіки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrexport.gov.ua/ukr/economica/ukr/157.html>.

32. Офіційний сайт Державної служби статистики України: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

33. В. В. Ліщинська, Аналіз конкурентного середовища хлібопекарської галузі, 2018

34. Смолін І.В. Конкурентоспроможність підприємства: монографія / І.В.Смолін, Ю.І.Опанасюк. – К.:Генеза, 2014. – 208 с

35. Компанець Ю., Звіт з технологічної практики на ДП «Златодар», [Документ, наданий підприємством].

36. Стратегічний план розвитку Державного підприємства «Златодар» на 2019 - 2023 роки [Документ, наданий підприємством].

37. Лінійно-функціональна структура управління [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/15800119/ekonomika/liniynofunktsionalna_struktura_upravlinnya

38. Фінансово-економічна діяльність підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://web.posibnyky.vntu.edu.ua/fmib/11furik_finansy_pidpryyemstv_praktyku/1.htm

39. Демко І. Аналіз методів оцінки трудового потенціалу підприємства, Фінансова система України. Частина 3 / Наукові записки. Серія “Економіка”. Випуск 10.

40. О. М. Дериколенко «ОБҐРУНТУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ...» Ефективна економіка № 6, 2012

41. Краснокутська Н.В. Інноваційний менеджмент: Навч. посібник. - К.: КНЕУ, 2003. - 504 с.

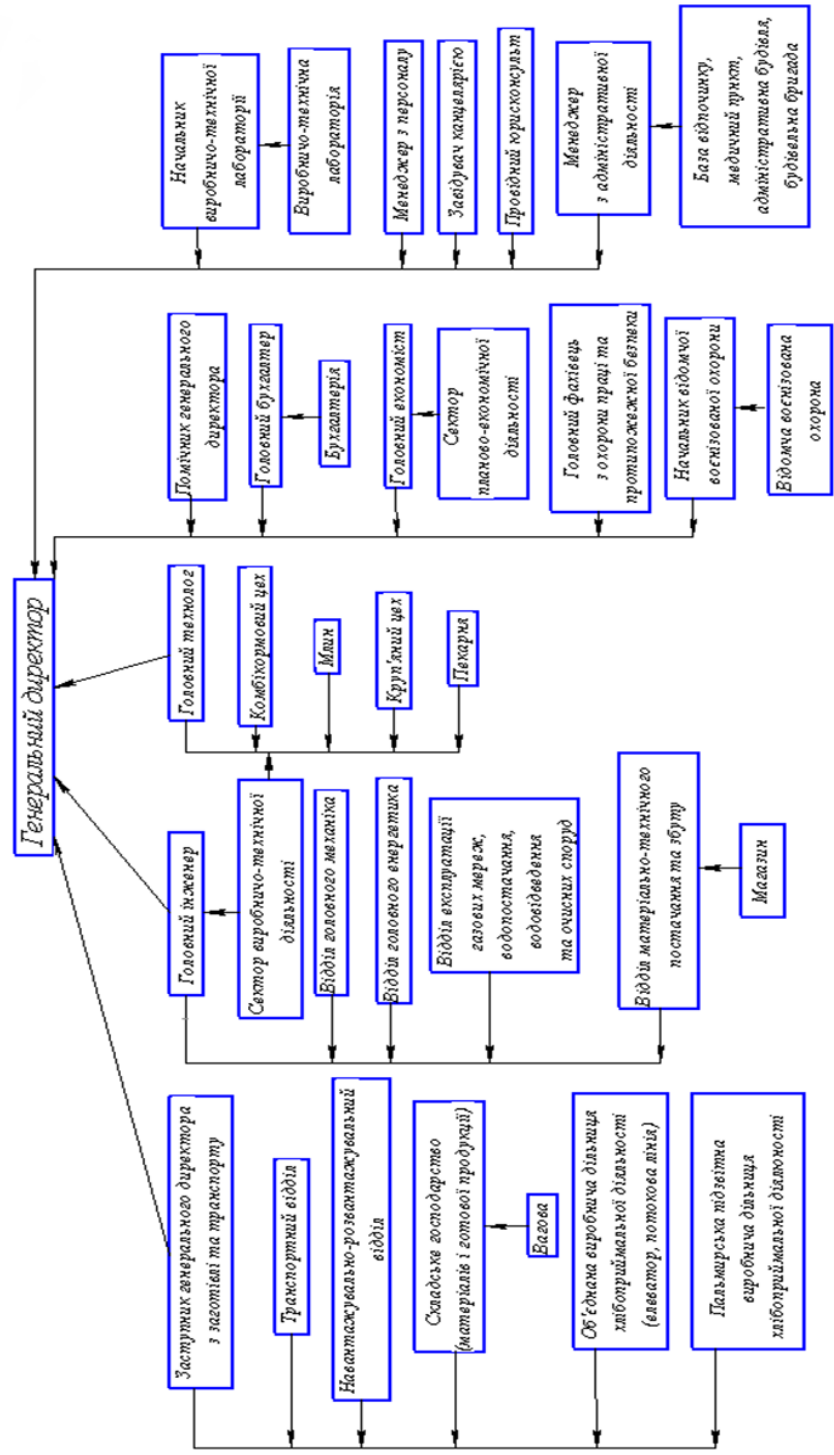
42. Ризик-менеджмент: визначення і сфера застосування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.eduget.com/news/rizik-menedzhment_viznachennya_i_sfera_zastosuvannya-2555

43. Гончаров Д.С. Комплексный подход к управлению рисками для российских компаний. — М.: Вершина, 2008. — С. 212.
44. З. Литовченко С. Подходы к управлению рисками на российских предприятиях // Финансовый директор. — 2003. - № 9. — С. 21.
45. Маргания О.Л., Морозова В.Д. Методология стратегического управления на корпоративном предприятии//Вестник Российской Академии естественных наук. — 2012. -№1. — С. 67.
46. Паштова Л.Г. Риск-менеджмент на предприятии //Справочник экономиста. — 2003 — № 5. — С. 14.
47. Рогачев А. Постановка системы риск-менеджмента в компании // Финансовый директор. — 2007. - № 5. — С. 17.
48. Івченко І.Ю. Моделювання економічних ризиків і ризикових ситуацій: Навч. посібник. — К.: Центр навчальної літератури, 2007. — 344 с.
49. Мета та принципи ризик-менеджменту [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://library.if.ua/book/52/3812.html>
50. Перспективы применения риск-менеджмента, Євсєєв Р. І., стаття
51. Морозов С.А., Текст научной статьи по специальности «Экономика и бизнес», Построение и совершенствование системы управления рисками
52. Рихтікова Н.А., Погудаєва М.Ю. Система управління ризиками діяльності організації.і. Економічний журнал, 2013, н. 1 (29), pp. 101–109.

ДОДАТКИ

Додаток А

Організаційно-штатна структура "Златодар" державного підприємства

Додаток Б

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

Підприємство Державне підприємство "Златодар" за ЄДРПОУ
Територія ЧЕРКАСЬКА за КОАТУУ
Організаційно-правова форма господарювання Державне підприємство за КОПФГ
Вид економічної діяльності Складське господарство за КВЕД
Середня кількість працівників 1 210 53183
Адреса, телефон вулиця ШЕВЧЕНКА, буд. 47, м. ЗОЛЛОТОНОША, ЧЕРКАСЬКА обл., 19700
Одиниця виміру: тис. грн. без десятичного знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
за міжнародними стандартами фінансової звітності

КОДИ		
2019	01	01
00952545		
7110400000		
140		
52.10		

v

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2018 р.

Форма №1 Код за ДКУД 1801001

А К Т И В	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
		3	4
I			
L Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	-	-
первісна вартість	1001	97	97
накопичена амортизація	1002	97	97
Незавершені капітальні інвестиції	1005	110	560
Основні засоби	1010	13 404	12 854
первісна вартість	1011	47 324	47 991
знос	1012	33 920	35 137
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
Знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізичні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	13 514	13 414
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	1 044	1 183
Виробничі запаси	1101	995	1 097
Незавершене виробництво	1102	-	-
Готова продукція	1103	-	-
Товари	1104	49	86
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестраховування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	13 763	11 031
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	-	-
з бюджетом	1135	-	-
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	-	-
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	2 234	2 906
Готівка	1166	7	8
Рахунки в банках	1167	2 227	2 898
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-
резервах незароблених премій	1183	-	-

інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	-	-
Усього за розділом II	1195	17 041	15 120
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	30 555	28 534

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	11 066	11 066
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	441	441
Додатковий капітал	1410	2 068	2 068
Емісійний дохід	1411	-	-
Накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	(19 820)	(18 984)
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	(6 245)	(5 409)
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	2 068	2 677
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	1 126	1 129
Благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань		-	-
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	3 194	3 806
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	14 513	10 071
розрахунками з бюджетом	1620	11 049	11 483
у тому числі з податку на прибуток	1621	3 575	3 575
розрахунками зі страхування	1625	4 608	4 365
розрахунками з оплати праці	1630	537	743
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	-	-
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	1 866	2 377
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	1 033	1 098
Усього за розділом III	1695	33 606	30 137
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	30 555	28 534

Керівник

Головний бухгалтер

Буркацький Валерій Васильович

Левченко Тетяна Анатоліївна

¹ Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Підприємство Державне підприємство "Златодар"
(найменування)Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

КОДИ		
2019	01	01
00952545		

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за Рік 2018 р.Форма N2 Код за ДКУД **1801003**

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	46 759	41 621
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
премії підписані, валова сума	2011	-	-
премії, передані у перестраховування	2012	-	-
зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-	-
зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(32 423)	(25 704)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	14 336	15 917
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-	-
зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	4 013	4 588
у тому числі:	2121	-	-
дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-
дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(4 652)	(3 918)
Витрати на збут	2150	(566)	(415)
Інші операційні витрати	2180	(9 053)	(12 552)
у тому числі:	2181	-	-
витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	4 078	3 620
збиток	2195	(-)	(-)
Доход від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	-	-
Інші доходи	2240	-	-
у тому числі:	2241	-	-
дохід від благодійної допомоги			
Фінансові витрати	2250	(-)	(-)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(-)	(-)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-

Продовження додатка 2

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	4 078	3 620
збиток	2295	(-)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(734)	(652)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	3 344	2 968
збиток	2355	(-)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	3 344	2 968

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	16 216	13 736
Витрати на оплату праці	2505	16 255	12 136
Відрахування на соціальні заходи	2510	3 338	2 578
Амортизація	2515	1 293	1 409
Інші операційні витрати	2520	8 853	12 130
Разом	2550	45 955	41 989

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник

Буркацький Валерій Васильович

Головний бухгалтер

Левченко Тетяна Анатоліївна

Підприємство Державне підприємство "Златодар"
(найменування)

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

КОДИ		
2019	01	01
00952545		

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)
за **Рік 2018** р.

Форма №3 Код за ДКУД **1801004**

Стаття	Код	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від:			
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	54 328	47 982
Повернення податків і зборів	3005	-	-
у тому числі податку на додану вартість	3006	-	-
Цільового фінансування	3010	46	130
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011	-	-
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	-	-
Надходження від повернення авансів	3020	-	2 980
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	-	-
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	-	-
Надходження від операційної оренди	3040	-	-
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	-	-
Надходження від страхових премій	3050	-	-
Надходження фінансових установ від повернення позик	3055	-	-
Інші надходження	3095	440	268
Витрачання на оплату:			
Товарів (робіт, послуг)	3100	(21 501)	(26 861)
Праці	3105	(12 235)	(11 552)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(3 560)	(2 514)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(9 669)	(7 953)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	(726)	(4 899)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	(5 014)	(451)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	(3 929)	(2 603)
Витрачання на оплату авансів	3135	(519)	(-)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	(428)	(472)
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	(1 996)	(-)
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	(-)	(-)
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155	(-)	(-)
Інші витрачання	3190	(4 234)	(2 053)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	672	-45
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації:			
фінансових інвестицій	3200	-	-
необоротних активів	3205	-	-
Надходження від отриманих:			
відсотків	3215	-	-
дивідендів	3220	-	-
Надходження від деривативів	3225	-	-
Надходження від погашення позик	3230	-	-
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235	-	-
Інші надходження	3250	-	-

Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	3255	(-)	(-)
необоротних активів	3260	(-)	(-)
Виплати за деривативами	3270	(-)	(-)
Витрачання на надання позик	3275	(-)	(-)
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	(-)	(-)
Інші платежі	3290	(-)	(-)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	-	-
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від:			
Власного капіталу	3300	-	-
Отримання позик	3305	-	-
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	-	-
Інші надходження	3340	-	-
Витрачання на:			
Викуп власних акцій	3345	(-)	(-)
Погашення позик	3350	-	-
Сплату дивідендів	3355	(-)	(-)
Витрачання на сплату відсотків	3360	(-)	(-)
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	(-)	(-)
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	-	-
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375	(-)	(-)
Інші платежі	3390	(-)	(-)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	-	-
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	672	-45
Залишок коштів на початок року	3405	2 234	2 279
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	-	-
Залишок коштів на кінець року	3415	2 906	2 234

Керівник

Буркацький Валерій Васильович

Головний бухгалтер

Левченко Тетяна Анатоліївна

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 "Звітність вимоги до фінансової звітності"

Підприємство	<u>Державне підприємство "Златодар"</u>	Дата (рік, місяць, число)	КОДИ
Територія	<u>ЧЕРКАСЬКА</u>	за ЄДРПОУ	2020 01 01
Організаційно-правова форма господарювання	<u>Державне підприємство</u>	за КОАТУУ	00952545
Вид економічної діяльності	<u>Складське господарство</u>	за КОПФГ	7110400000
Середня кількість працівників	<u>1 205</u>	за КВЕД	140
Адреса, телефон	<u>вулиця ШЕВЧЕНКА, буд. 47, м. ЗОЛОТОНОША, ЧЕРКАСЬКА обл., 19700</u>		52.10
Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)		23183	
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):			
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку			V
за міжнародними стандартами фінансової звітності			

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2019 р.

Форма №1 Код за ДКУД 1801001

А К Т И В	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	-	-
первісна вартість	1001	97	97
накопичена амортизація	1002	97	97
Незавершені капітальні інвестиції	1005	560	110
Основні засоби	1010	12 854	13 749
первісна вартість	1011	47 991	50 381
знос	1012	35 137	36 632
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
Знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	13 414	13 859
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	1 183	1 520
Виробничі запаси	1101	1 097	1 142
Незавершене виробництво	1102	-	-
Готова продукція	1103	-	-
Товари	1104	86	378
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестраховання	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	11 031	10 785
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	-	-
з бюджетом	1135	-	-
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	-	-
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	2 906	157
Готівка	1166	8	1
Рахунки в банках	1167	2 898	156
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в:	1181	-	-
резервах довгострокових зобов'язань			
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-
резервах незароблених премій	1183	-	-

інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	-	-
Усього за розділом II	1195	15 120	12 462
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	28 534	26 321

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	11 066	11 066
Виєски до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у доцінках	1405	441	441
Додатковий капітал	1410	2 068	2 068
Емісійний дохід	1411	-	-
Накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	(18 984)	(18 836)
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	(5 409)	(5 261)
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	2 677	3 866
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	1 129	1 129
Благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань			
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	3 806	4 995
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	10 071	8 608
розрахунками з бюджетом	1620	11 483	9 664
у тому числі з податку на прибуток	1621	3 575	3 575
розрахунками зі страхування	1625	4 365	3 643
розрахунками з оплати праці	1630	743	813
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	-	-
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	2 377	1 012
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	1 098	2 847
Усього за розділом III	1695	30 137	26 587
IV. Зобов'язання, утримувані з необоротними активами, з групами вибуття, та зобов'язання до продажу, та групи вибуття	1700	-	-
Зобов'язання до державного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	28 534	26 321

Керівник

(Handwritten signature)

Ломако Олег Миколайович

Головний бухгалтер

Левченко Тетяна Анатоліївна

1 Визначається в порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Підприємство <u>Державне підприємство "Златодар"</u> (найменування)	Дата (рік, місяць, число)	КОДИ	
	за СДРПОУ	2020	01 01
		00952545	

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за **Рік 2019** р.

Форма N2 Код за ДКУД **1801003**

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	43 589	46 759
<i>Чисті зароблені страхові премії</i>	<i>2010</i>	-	-
<i>премії підписані, валова сума</i>	<i>2011</i>	-	-
<i>премії, передані у перестраховання</i>	<i>2012</i>	-	-
<i>зміна резерву незароблених премій, валова сума</i>	<i>2013</i>	-	-
<i>зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій</i>	<i>2014</i>	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(31 960)	(32 423)
<i>Чисті понесені збитки за страховими виплатами</i>	<i>2070</i>	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	11 629	14 336
збиток	2095	(-)	(-)
<i>Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань</i>	<i>2105</i>	-	-
<i>Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів</i>	<i>2110</i>	-	-
<i>зміна інших страхових резервів, валова сума</i>	<i>2111</i>	-	-
<i>зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах</i>	<i>2112</i>	-	-
Інші операційні доходи	2120	2 785	4 013
<i>у тому числі:</i>	<i>2121</i>	-	-
<i>дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>			
<i>дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	<i>2122</i>	-	-
<i>дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування</i>	<i>2123</i>	-	-
Адміністративні витрати	2130	(6 679)	(4 652)
Витрати на збут	2150	(669)	(566)
Інші операційні витрати	2180	(5 225)	(9 053)
<i>у тому числі:</i>	<i>2181</i>	-	-
<i>витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>			
<i>витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	<i>2182</i>	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	1 841	4 078
збиток	2195	(-)	(-)
Доход від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	-	-
Інші доходи	2240	-	-
<i>у тому числі:</i>	<i>2241</i>	-	-
<i>дохід від благодійної допомоги</i>			
Фінансові витрати	2250	(-)	(-)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(37)	(-)
<i>Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті</i>	<i>2275</i>	-	-

Продовження додатка 2

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	1 804	4 078
збиток	2295	(-)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(325)	(734)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	1 479	3 344
збиток	2355	(-)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	1 479	3 344

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	12 270	16 216
Витрати на оплату праці	2505	21 136	16 255
Відрахування на соціальні заходи	2510	4 269	3 338
Амортизація	2515	1 652	1 293
Інші операційні витрати	2520	5 300	8 853
Разом	2550	44 627	45 955

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник

Головний бухгалтер

Ломако Олег Миколайович

Левченко Тетяна Анатоліївна

Підприємство Державне підприємство "Златодар"
(найменування)

Дата (рік, місяць, число)
за ЄДРПОУ

КОДИ		
2020	01	01
00952545		

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)
за Рік 2019 р.

Форма N3 Код за ДКУД 1801004

Стаття	Код	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від:			
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	51 124	54 328
Повернення податків і зборів	3005	-	-
у тому числі податку на додану вартість	3006	-	-
Цільового фінансування	3010	115	46
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011	-	-
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	-	-
Надходження від повернення авансів	3020	-	-
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	-	-
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	-	-
Надходження від операційної оренди	3040	-	-
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	-	-
Надходження від страхових премій	3050	-	-
Надходження фінансових установ від повернення позик	3055	-	-
Інші надходження	3095	167	440
Витрачання на оплату:			
Товарів (робіт, послуг)	3100	(16 077)	(21 501)
Праці	3105	(16 388)	(12 235)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(4 990)	(3 560)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(13 230)	(9 669)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	(1 231)	(726)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	(6 648)	(5 014)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	(5 351)	(3 929)
Витрачання на оплату авансів	3135	(211)	(519)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	(-)	(428)
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	(394)	(1 996)
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	(-)	(-)
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155	(-)	(-)
Інші витрачання	3190	(2 865)	(4 234)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	-2 749	672
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації:			
фінансових інвестицій	3200	-	-
необоротних активів	3205	-	-
Надходження від отриманих:			
відсотків	3215	-	-
дивідендів	3220	-	-
Надходження від деривативів	3225	-	-
Надходження від погашення позик	3230	-	-
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235	-	-
Інші надходження	3250	-	-

Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	3255	(-)	(-)
необоротних активів	3260	(-)	(-)
Виплати за деривативами	3270	(-)	(-)
Витрачання на надання позик	3275	(-)	(-)
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	(-)	(-)
Інші платежі	3290	(-)	(-)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	-	-
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Находження від:			
Власного капіталу	3300	-	-
Отримання позик	3305	-	-
Находження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	-	-
Інші надходження	3340	-	-
Витрачання на:			
Викуп власних акцій	3345	(-)	(-)
Погашення позик	3350	-	-
Сплату дивідендів	3355	(-)	(-)
Витрачання на сплату відсотків	3360	(-)	(-)
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	(-)	(-)
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	(-)	(-)
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375	(-)	(-)
Інші платежі	3390	(-)	(-)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	-	-
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	-2 749	672
Залишок коштів на початок року	3405	2 906	2 234
Відмінні валютні курси на залишок коштів	3410	-	-
Залишок коштів на кінець року	3415	157	2 906

Ломако Олег Миколайович

Левченко Тетяна Анатоліївна